

2024

TØNDER
KOMMUNE

§16a Miljøgodkendelse af husdyrbrug
Nørregårdsvej 4, 6240 Løgumkloster

INDHOLDSFORTEGNELSE

INDLEDNING	2
AFGØRELSE OM MILJØGODKENDELSE	3
MILJØTEKNISK BESKRIVELSE OG VURDERING	4
A. OPLYSNINGER OM ANSØGER OG EJERFORHOLD	4
B og F. OPLYSNINGER OM HUSDYRBRUGET OG DET ANSØGTE	5
1) Indretning og drift af anlæg	5
2) Anlægsarbejder og bygningsmæssige ændringer.....	7
3) Forbindelse til andre husdyrbrug	7
4) Lokalisering og landskab	7
5) Ammoniak	7
6) Lugt	8
7) Øvrige emissioner og gener	8
8) Reststoffer, affald og ressourceforbrug	10
9) Bedste tilgængelige teknik (BAT) - Ammoniak.....	11
10) Eventuelle grænseoverskridende virkninger	11
11) Erhvervsmæssig nødvendighed	11
C. OPLYSNINGER OM IE-HUSDYRBRUGET	11
E. OPLYSNINGER M.V. TIL MILJØKONSEKVENSRAPPORT	11
ØVRIGE RELEVANTE OPLYSNINGER	11
VILKÅR	13
HØRINGER	18
KLAGEVEJLEDNING	18
BILAG	18

INDLEDNING

Bertus van Veldhuisen har den 5. marts 2024 søgt om miljøgodkendelse på ejendommen Nørregårdsvej 4, 6240 Løgumkloster. Ejendommen omfatter også adressen Nørregårdsvej 1, 6240 Løgumkloster.

Godkendelsen bygger på oplysningerne i ansøgningen (skema nr. 242783) med tilhørende bilag.

Godkendelsen indeholder først en miljøteknisk beskrivelse og vurdering af ejendommen, herunder afsnit der vedrører husdyrbrugets påvirkning af omgivelserne. Til sidst er vilkårene for afgørelsen.

Der gives 6 års frist for udnyttelse af godkendelsen.

Historik

Ejendommen har en § 12-miljøgodkendelse efter Husdyrloven fra 2013. Endvidere er der meddelt accept til etablering af en malkestald og en udvidelse af ensilagesilo. Miljøgodkendelsen fra 2013 bortfalder, når miljøgodkendelsen efter § 16a bliver udnyttet.

Miljøgodkendelse § 16a – 2024

Ansøgningen om miljøgodkendelse indsendes for at få tilladt de eksisterende produktionsarealer, til produktion efter nugældende regler og med mulighed for fleksibilitet i forhold til dyretype. Desuden indeholder ansøgningen:

- Lovliggørelse af kalveplads
- Lovliggørelse af udvidelse af ensilagesilo
- Udvidelse af ensilagesiloer
- Etablering af ny gyllebeholder

AFGØRELSE OM MILJØGODKENDELSE

Tønder Kommune meddeler 13. august 2024 miljøgodkendelse til husdyrbruget på Nørregårdsvej 4, 6240 Løgumkloster med de stillede vilkår.

Godkendelsen er meddelt jf. § 16a i husdyrloven¹. Vurderinger og vilkårsfastsættelse er foretaget efter husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen² og husdyrgødningsbekendtgørelsen³. Der godkendes følgende:

Produktionsareal:

1702 m² fast drænet gulv med skraber og ajlefløb til flexgruppe alle kvæg

1346 m² spaltegulv med bagskyl eller ringkanal til flexgruppe alle kvæg.

1168 m² dybstrøelse til flexgruppe alle kvæg.

174 m² dybstrøelse til malkekøer, kvier og stude.

6 m² dybstrøelse til slagtesvin.

Gødningsareal

2031 m² gødningsareal til flydende husdyrgødning.

196 m² gødningsareal til fast husdyrgødning.

Projekterede anlæg:

- Etablering af ny gyllebeholder med volumen på ca. 3000 m³.
- Lovliggørelse af plads til kalvehytter og kalvestald.
- Udvidelse af ensilagesiloer.
- Lovliggørelse af udvidelse af ensilagesiloer.

Godkendelsen bygger på ansøgers miljøkonsekvensrapport med tilhørende bilag, herunder skema nr. 242783 version 2 indsendt via husdyrgodkendelse.dk - se bilag 1.

Det er Tønder Kommunes vurdering, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen. Herunder, at husdyrbruget kan drives på stedet under hensyn til omgivelserne, og ikke vil påvirke Natura 2000 områder negativt eller ødelægge plantearter, yngle- eller rasteområder for bilag I og IV arter.

Afgørelsen kan skriftligt påklages til Miljø- og Fødevarerklagenævnet jf. vejledning sidst i godkendelsen.

Flemming Refsgaard
Miljømedarbejder

Kvalitetssikring:
Dorte Fabrin
Miljømedarbejder

---

¹ Lovbekendtgørelse nr. 520 af 1. maj 2019 om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v.

² Bekendtgørelse nr. 300 af 20. marts 2024 om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug.

³ Bekendtgørelse nr. 2243 af 29. november 2021 om miljøregulering af dyrehold og om opbevaring af gødning.

MILJØTEKNI SK BESKRIVELSE OG VURDE- RING

A. OPLYSNINGER OM ANSØGER OG EJERFORHOLD

1) Bedriftsoplysninger

Nørregårdsvej 4, 6240 Løgumkloster (også dyrehold på Nørregårdsvej 1 på samme ejendom)

Ejendomsnr.: 9348334

CVR: 18090031

CHR: 50511

2) Ansøger og ejer

Navn: Bertus van Veldhuisen

Adresse: Nørregårdsvej 4, 6240 Løgumkloster

Mobil: 20420272

E-mail: vebo83@gmail.com

3) Rådgiver:

Britt Bjerre Paulsen - Spiras

Tlf.: 61617993

E-mail: bbp@spiras.dk

4) Andre husdyrbrug der drives sammen med det ansøgte

Ingen andre husdyrbrug med miljømæssig samdrift.

B og F. OPLYSNINGER OM HUSDYRBRUGET OG DET ANSØGTE

1) Indretning og drift af anlæg

Stald og anlæg

Oplysninger om ejendommens indretning og drift fremgår af nedenstående figur og tabel.

Figurer: Placering af stald og gødningsanlæg mv. – Nørregårdsvej 4 og Nørregårdsvej 1

Stalde og produktioner						
Staldnavn	Staldstørrelse (m ²)	Ventilation	Kildehøjde	Produktion	Antal måneder udegående	Produktionsareal (m ²)
Ansøgt drift						
Stald med drænet gulv	3731	Naturlig ventilation	3 m	(#684969) Flexgruppe: Alle kvæg; Dybstrøelse	0	143
				(#657025) Flexgruppe: Alle kvæg; Fast drænet gulv med skraber og ajleafføb	0	1702
Sengebåsestald med spalter	2107	Naturlig ventilation	3 m	(#701448) Malkekøer, kvier og stude. Dybstrøelse	0	174
				(#701447) Flexgruppe: Alle kvæg; Sengestald med spalter (bagskyl eller ringkanal)	0	66
				(#657028) Flexgruppe: Alle kvæg; Sengestald med spalter (bagskyl eller ringkanal)	0	1280
Dybstrøelsesstald	395	Naturlig ventilation	3 m	(#657035) Flexgruppe: Alle kvæg; Dybstrøelse	0	194
Kalvestald	83	Naturlig ventilation	3 m	(#657068) Flexgruppe: Alle kvæg; Dybstrøelse	0	82
Kalvehytteplads	422	Naturlig ventilation	3 m	(#657069) Flexgruppe: Alle kvæg; Dybstrøelse	0	174
Kalvehytteplads nord	209	Naturlig ventilation	3 m	(#657036) Flexgruppe: Alle kvæg; Dybstrøelse	0	75
Nørregårdsvej 1-stald	531	Naturlig ventilation	3 m	(#657043) Flexgruppe: Alle kvæg; Dybstrøelse	0	500
Grisehytte	6	Naturlig ventilation	3 m	(#657072) Slagtesvin. Dybstrøelse, hele arealet	0	6
Sum						4396
Opbevaringslagre						
Navn	Lagertype	Yderligere oplysninger		Bedste tilgængelige opbevaringsteknik	Dimension	Areal (m ²)
Ansøgt drift						
Gyllebeholder 1060 kbm	Flydende					366
Gyllebeholder 4100 kbm	Flydende					781
Gyllebeholder 700 kbm	Flydende					161
Møddingsplads	Fast					196
Ny gyllebeholder 3.000 m ³	Flydende					723

Tabel: Ansøgt drift

Produktionsarealer

Ansøgers oplysninger fremgår af bilag 1 – side 8-11

Tønder Kommune vurderer:

Der stilles vilkår til produktionsarealernes udformning og maximale størrelse. På baggrund af ansøgers oplysninger vurderes det at der er redegjort tilstrækkeligt for produktionsarealerne i 8-årsdrift, i nudrift og i ansøgt drift.

Gødningsopbevaring og -håndtering

Ansøgers oplysninger fremgår af bilag 1 – side 11-13

Tønder Kommune vurderer:

Det fremgår af ansøgers oplysninger, at der er tilstrækkelig opbevaringskapacitet. Tønder Kommune vurderer, at udbringningsteknikker og opbevaring af husdyrgødningen lever op til gældende regler på området.

Vi vurderer, at der med ansøgers oplysninger og de stillede vilkår er taget tilstrækkelig hensyn til omkringboende, så gødningshåndtering og -opbevaring ikke er til væsentlig gene for omgivelserne.

2) Anlægsarbejder og bygningsmæssige ændringer

Ansøgers oplysninger fremgår af bilag 1 - side 13

Tønder Kommune vurderer:

På baggrund af ansøgers oplysninger vurderes det, at der er redegjort tilstrækkelig for de bygningsmæssige ændringer.

3) Forbindelse til andre husdyrbrug

Ansøgers oplysninger fremgår af bilag 1 – side 13

Tønder Kommune vurderer:

På baggrund af ansøgers oplysninger er der ikke miljømæssig forbindelse til andre husdyrbrug.

4) Lokalisering og landskab

Ansøgers oplysninger fremgår af bilag 1 – side 14-18

Tønder Kommune vurderer:

Alle afstandskrav i husdyrgodkendelseslovens §§ 6, 7 og 8 er overholdt for nye anlæg.

De nye bygninger på ejendommen etableres i tilknytning til og delvist omkranset af eksisterende bygninger. I tilfælde af at der etableres overdækning på gyllebeholdere stilles vilkår om farve på teltoverdækningen.

Med vilkår om placering af nye bygninger samt vilkår om farve ved etablering af teltoverdækning på gyllebeholdere vurderes det, at de landskabelige værdier ikke tilsidesættes og at de nye byggerier ikke vil virke forstyrrende i landskabet.

5) Ammoniak

Ammoniakfølsom natur (kategori 1, 2 og 3).

Nærmeste kategori 1 natur er et område med ammoniakfølsom skov ca. 3 km vest for husdyrbruget. Beregninger i ansøgningssystemet viser, at totaldepositionen fra husdyrbruget er 0,0 kg N/ha/år, hvilket er under beskyttelsesniveauets nedre grænse på 0,2 kg N/ha/år totalt.

Nærmeste kategori 2 natur er en nedbrudt højmose ca. 2 km sydøst for husdyrbruget. Beregninger i ansøgningssystemet viser, at totaldepositionen fra husdyrbruget er 0,1 kg N/ha/år, hvilket er under beskyttelsesniveauet på 1,0 kg N/ha/år totalt.

Nærmeste kategori 3 natur er en mose ca. 1,2 km sydvest for husdyrbruget. Beregninger i ansøgningssystemet viser, at merdepositionen fra husdyrbruget er 0,0 kg N/ha/år for både 8-års driften og 0,0 N/ha/år for nudriften. I begge tilfælde under beskyttelsesniveauet på 1 kg N/ha/år.

Naturbeskyttelseslovens § 3

Indenfor en afstand af 500 m til husdyrbruget ligger 2 søer og en eng som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Det fremgår af beregninger i ansøgningssystemet at ingen af områderne vil modtage en merdeposition på over 1,0 kg N/ha/år.

På baggrund af ovenstående vurderes det ansøgte ikke at give anledning til tilstandsændringer af naturområderne.

6) Lugt

Der er foretaget en beregning af lugtgeneafstanden:

Samlet resultat af lugtberegning

Bebyggelse	Kumulation	Model	Ukorrigeret geneafstand (m)	Korrigeret geneafstand (m)	Vægtet gennemsnitsafstand (m)	Genekriterie overholdt
 Nørregårdsvej 2	0	FMK	117	117	636,9	Ja
 Nørregårdsvej 6	0	FMK	117	117	216,8	Ja
 Roostvej 3A	2	NY	340,6	408,7	3274,2	Ja
 Arrild Ejerlav, Arrild	1	NY	505,2	555,7	2138	Ja
 Arrild Ejerlav, Arrild	0	NY	505,2	505,2	2217,1	Ja

Tabel: Lugtberegning

Ejendomme med landbrugspligt er ikke omfattet af lugtbeskyttelsen.

Tønder Kommune vurderer:

Beregningerne viser, at lugtgenekriteriet er overholdt. På den baggrund vurderer vi at der er taget tilstrækkelige hensyn til de omkringboende.

7) Øvrige emissioner og gener

Støj

Ansøgers oplysninger fremgår af bilag 1 – side 26-27

Tønder Kommune vurderer:

For at sikre de nærmeste nabobeboelser mod væsentlige støjgener stilles der vilkår til det maksimale bidrag til den samlede støjbelastning.

Vi vurderer at vilkåret er tilstrækkelige til at sikre omgivelserne mod væsentlige støjgener.

Rystelser og vibrationer

Ansøgers oplysninger fremgår af bilag 1 – side 27

Tønder Kommune vurderer:

På baggrund af husdyrbrugets placering vurderes rystelser og vibrationer ikke at medføre væsentlige gener for omgivelserne. Der stilles derfor ingen vilkår.

Støv

Ansøgers oplysninger fremgår af bilag 1 – side 27

Tønder Kommune vurderer:

På baggrund af ansøgers oplysninger vurderes det, at de omkringboende er tilstrækkeligt sikret mod væsentlige daglige støvgener, og at støv kun i sjældne tilfælde f.eks. i forbindelse med høst vil give anledning til gener uden for ejendommen. Der stilles derfor ingen vilkår.

Fluer og skadedyr

Ansøgers oplysninger fremgår af bilag 1 – side 28

Tønder Kommune vurderer:

Der er stillet vilkår om hygiejneniveau og bekæmpelse så risiko for tilhold af skadedyr reduceres.

Det vurderes, at husdyrbruget vil sørge for god staldhygiejne, forsvarlig foderopbevaring, fjernelse af affald, foder og gødningsrester, så skadedyrsangreb forebygges.

Til- og frakørsel

Ansøgers oplysninger fremgår af bilag 1 – side 28-29

Tønder Kommune vurderer:

Tønder Kommune vurderer, at husdyrbruget har taget tilstrækkelige hensyn til omkringboende og miljøet, således at transporterne ikke er til væsentlig gene for omgivelserne eller udgør en unødigt risiko for miljøet. Der stilles derfor ingen vilkår.

Lys

Ansøgers oplysninger fremgår af bilag 1 – side 27-28

Tønder Kommune vurderer:

Der stilles vilkår om, at ejendommens drift ikke må medføre væsentlige lysgener for omboende og omgivelserne.

Vi vurderer, at der med de stillede vilkår er taget tilstrækkeligt hensyn til de omkringboende.

Driftsforstyrrelser og uheld

Ansøgers oplysninger fremgår af bilag 1 – side 34-35

Tønder Kommune vurderer:

For at minimere risikoen for forurening i forbindelse med den almindelige daglige drift, stilles der vilkår til opsyn ved gyllepumpning og vilkår til opbevaring og håndtering af affald og brændstof mm. Der stilles vilkår om at beredskabsplanen skal holdes opdateret, så der sikres en effektiv standsning af og oprydning efter eventuelle uheld og vilkår om at tagnedløbsbrønde skal sikres så gylle og møddingssaft mv. ikke kan afledes til drænsystemet ved uheld.

Vi vurderer, på den baggrund, at der er taget tilstrækkelige hensyn til omgivelserne ved håndtering af husdyrgødning, affald og brændstof.

Kemikalier og pesticider

Ansøgers oplysninger fremgår af bilag 1 – side 30

Tønder Kommune vurderer:

Der stilles vilkår om at kemikalier opbevares indendørs på fast og tæt bund uden afløb.

På baggrund af ansøgers oplysninger og det stillede vilkår vurderes det, at husdyrbruget opbevarer kemikalier og pesticider forsvarligt.

Olie og brændstof

Ansøgers oplysninger fremgår af bilag 1 – side 30

Tønder Kommune vurderer:

Opbevaring af olie og brændstof reguleres af olietanksbekendtgørelsen, der i nogen grad sikrer mod forurening. For at undgå olieforurening, er der stillet vilkår om, at påfyldningspistol for olie skal være forsynet med automatisk lukkemekanisme og at brændstoftanke skal stå på fast og tæt bund, så eventuelt spild kan opsamles.

Egenkontrol og management

Ansøgers oplysninger fremgår af bilag 1 – side 33

Tønder Kommune vurderer:

Der er stillet vilkår om egenkontrol ud fra de virkemidler, der er valgt på ejendommen og i overensstemmelse med miljøstyrelsens vejledninger.

Tønder Kommune vurderer på den baggrund, at der anvendes godt landmandskab med hensyn til management.

8) Reststoffer, affald og ressourceforbrug

Spildevand

Ansøgers oplysninger fremgår af bilag 1 – side 32

Tønder Kommune vurderer:

På baggrund af ansøgers oplysninger vurderes det, at husdyrbrugets opbevaring og håndtering af spildevand er forsvarlig. Der stilles derfor ingen vilkår.

Affald og døde dyr

Ansøgers oplysninger fremgår af bilag 1 – side 29-30

Tønder Kommune vurderer:

Der stilles vilkår om opbevaring af fast og flydende affald. Under forudsætning af, at vilkårene om affaldshåndtering, egenkontrol og ressourceforbrug overholdes, og affald i øvrigt bortskaffes ifølge kommunens affaldsregulativ, vurderer vi, at der tages tilstrækkelige hensyn til omgivelserne, og at mulighederne for genanvendelse og recirkulation udnyttes.

Energiforbrug

Ansøgers oplysninger fremgår af bilag 1 – side 31-32

Tønder Kommune vurderer:

Der stilles vilkår om skift til lavenergibelysning, når eksisterende er udtjente. Der stilles desuden vilkår om egenkontrol af energiforbruget.

På baggrund af ansøgers oplysninger og de stillede vilkår vurderes det, at der anvendes energibesparende foranstaltninger på ejendommen.

Vandforbrug

Ansøgers oplysninger fremgår af bilag 1 – side 32

Tønder Kommune vurderer:

For at sikre bedst udnyttelse af ressourcerne, stilles der vilkår om vedligeholdelse af drikkevandssystemer og registrering af vandforbruget.

På den baggrund vurderer Tønder Kommune, at der anvendes vandbesparende foranstaltninger på ejendommen.

9) Bedste tilgængelige teknik (BAT) - Ammoniak

Ansøgers oplysninger fremgår af bilag 1 – side 33-34

Tønder Kommune vurderer:

Tønder Kommune har fastlagt et BAT-emissionsniveau på 5.100 kg N/år ud fra bilag 3 til husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen. Det fremgår af ansøgningen, at den samlede ammoniakemission fra husdyrbruget udgør netop 5.100 kg N/år.

BAT-kravet er opfyldt ved de anvendte staldsystemer. Der stilles vilkår der sikrer at emissionskravet overholdes.

Tønder Kommune vurderer på den baggrund at BAT er overholdt.

10) Eventuelle grænseoverskridende virkninger

Ansøgers oplysninger fremgår af bilag 1 – side 36

Tønder Kommune vurderer:

Det vurderes alene på baggrund af afstanden, at der ikke er grænseoverskridende virkninger.

11) Erhvervsmæssig nødvendighed

Ansøgers oplysninger fremgår af bilag 1 – side 37

Tønder Kommune vurderer:

På baggrund af ansøgers oplysninger vurderer Tønder Kommune at udvidelsen er erhvervsmæssig nødvendig.

C. OPLYSNINGER OM IE-HUSDYRBRUGET

Husdyrbruget er ikke et IE-husdyrbrug.

E. OPLYSNINGER M.V. TIL MILJØKONSEKVENSRAPPORT

Ved en ansøgning om godkendelse efter husdyrlovens § 16 a, skal ansøgningsmaterialet kunne udgøre en miljøkonsekvensrapport. Kommunen skal gennemgå og bruge rapporten. Tønder Kommune har gennemgået rapporten og har brugt oplysninger i den miljøtekniske beskrivelse og vurdering.

Ansøgers ikke tekniske resume af miljøkonsekvensrapporten fremgår af bilag 1 – side 6-7.

ØVRIGE RELEVANTE OPLYSNINGER

Habitatvurdering

Ejendommen er beliggende ca. 3 km øst fra nærmeste Natura 2000 habitatområde "Lindet skov, Hønning Mose, Hønning Plantage og Lovrup Skov".

Beregninger i ansøgningssystemet viser, at totaldepositionen fra husdyrbruget vil udgøre 0,0 kg N/ha/år efter udvidelsen.

Vi vurderer, at det ansøgte projekt ikke kan få negativ virkning på Natura 2000 området, herunder de arter og naturtyper, som området er udpeget for at beskytte. Vi vurderer også, at det ansøgte projekt ikke i kumulation med andre projekter vil få negativ virkning på udpegningsgrundlaget for området som følge af ammoniak.

Tønder Kommune konkluderer, at det ikke er nødvendigt at foretage en miljøkonsekvensvurdering.

Bilag I arter

Husdyrbrugets anlæg ligger ikke i fuglebeskyttelsesområde. Nærmeste fuglebeskyttelsesområde ligger ca. 3 km mod vest (Lindet Skov, Hønning Plantage, Lovrup Skov og Skrøp). Det vurderes, alene på grund af afstanden, at projektet på Nørregårdsvej ikke vil kunne påvirke bilag I-arter.

Bilag IV arter

Tønder Kommune vurderer, at projektet ikke vil have en negativ indflydelse på de forskellige bilag IV-arter, da der ikke ændres på vandhuller eller andre potentielle levesteder. Der fjernes ikke gamle bygninger og fældes ikke store træer, der kunne være levested for flagermus.

Det vurderes på den baggrund, at projektet ikke vil medføre, at yngle- og rasteområder for bilag IV arter beskadiges eller ødelægges.

VILKÅR

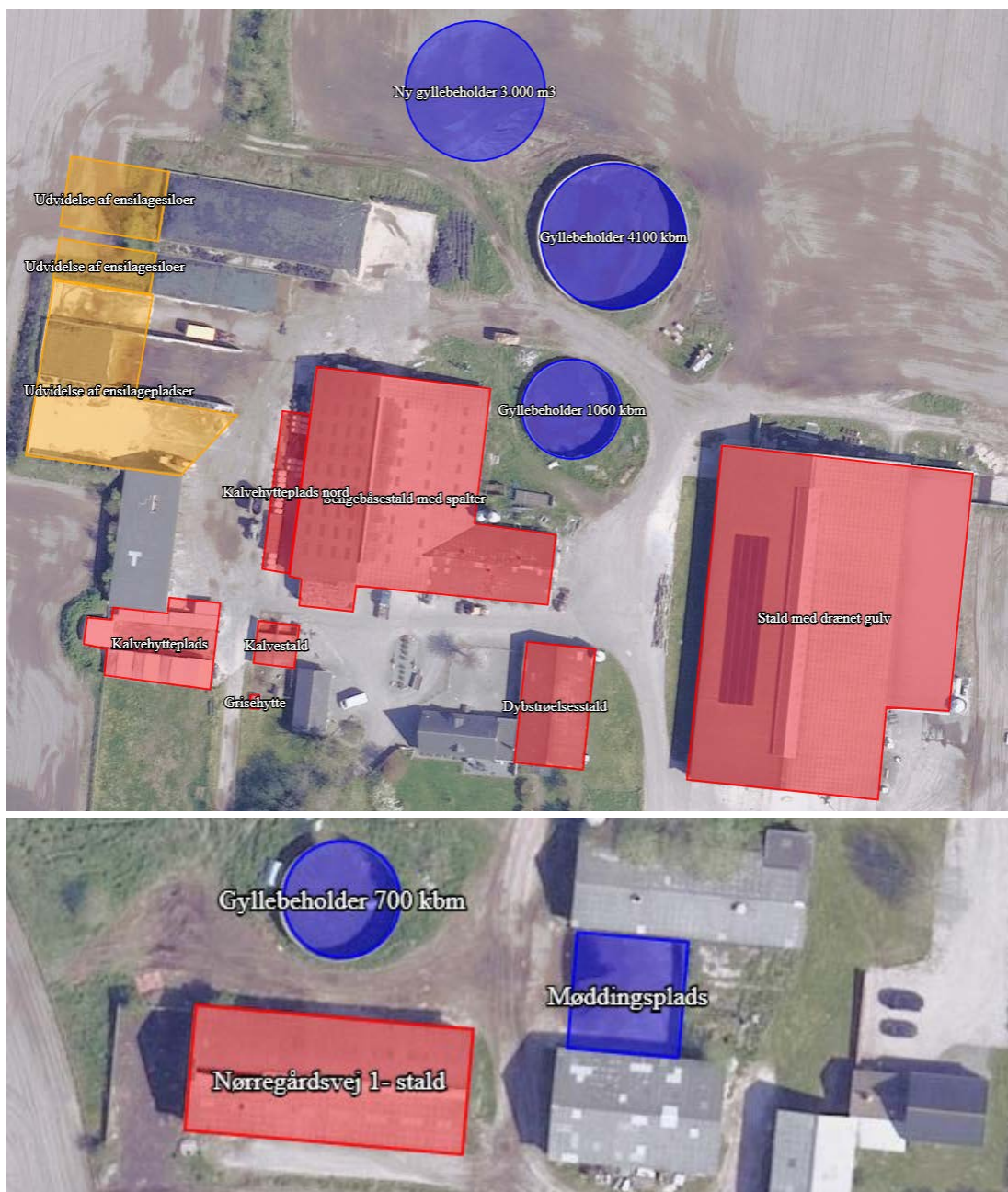
Når godkendelsen udnyttes skal vilkårene overholdes. Godkendelsen meddeles på følgende vilkår:

1. Det tilladte produktionsareal må maksimalt være som angivet i nedenstående tabel. Staldsystem og dyretypen skal være som angivet i tabellen (placering fremgår af figuren med situationsplan under tabellen):

Stalde og produktioner						
Staldnavn	Staldstørrelse (m ²)	Ventilation	Kildehøjde	Produktion	Antal måneder udegående	Produktionsareal (m ²)
Ansøgt drift						
Stald med drænet gulv	3731	Naturlig ventilation	3 m	(#684969) Flexgruppe: Alle kvæg; Dybstrøelse	0	143
				(#657025) Flexgruppe: Alle kvæg; Fast drænet gulv med skraber og ajleafføb	0	1702
Sengebåsestald med spalter	2107	Naturlig ventilation	3 m	(#701448) Malkekøer, kvier og stude. Dybstrøelse	0	174
				(#701447) Flexgruppe: Alle kvæg; Sengegestald med spalter (bagskyl eller ringkanal)	0	66
				(#657028) Flexgruppe: Alle kvæg; Sengegestald med spalter (bagskyl eller ringkanal)	0	1280
Dybstrøelsesstald	395	Naturlig ventilation	3 m	(#657035) Flexgruppe: Alle kvæg; Dybstrøelse	0	194
Kalvestald	83	Naturlig ventilation	3 m	(#657068) Flexgruppe: Alle kvæg; Dybstrøelse	0	82
Kalvehytteplads	422	Naturlig ventilation	3 m	(#657069) Flexgruppe: Alle kvæg; Dybstrøelse	0	174
Kalvehytteplads nord	209	Naturlig ventilation	3 m	(#657036) Flexgruppe: Alle kvæg; Dybstrøelse	0	75
Nørregårdsvej 1-stald	531	Naturlig ventilation	3 m	(#657043) Flexgruppe: Alle kvæg; Dybstrøelse	0	500
Grisehytte	6	Naturlig ventilation	3 m	(#657072) Slagtesvin. Dybstrøelse, hele arealet	0	6
Sum						4396
Opbevaringslagre						
Navn	Lagertype	Yderligere oplysninger		Bedste tilgængelige opbevaringsteknik	Dimension	Areal (m ²)
Ansøgt drift						
Gyllebeholder 1060 kbm	Flydende					366
Gyllebeholder 4100 kbm	Flydende					781
Gyllebeholder 700 kbm	Flydende					161
Møddingsplads	Fast					196
Ny gyllebeholder 3.000 m ³	Flydende					723

Tabel: Oversigt over stalde, dyr og opbevaringslagre

Figur: Situationsplan

2. Projektet skal gennemføres som beskrevet i ansøgningsmaterialet og med de ændringer, der fremgår af miljøgodkendelsen.

Stalde og anlæg

3. Staldene skal være indrettet med det staldsystem der fremgår af vilkår 1 og med et produktionsareal der ikke overstiger det areal der er angivet i vilkår 1.
4. Nye bygninger skal placeres som angivet på situationsplanen i vilkår 1.

Landskabelige hensyn

5. Ved teltoverdækning af gyllebeholderne skal farven være lysegrå.

Ammoniak

6. På produktionsarealer med faste drænede gulv med skraber og ajlefløb skal der foretages automatiske skrabninger af gangarealet mindst hver anden time. Skraberne skal være forsynet med timer.
7. Det skal sikres at ajlefløbene til enhver tid kan aflede ajlen, så der ikke er pytter på de fast drænede gulve.
8. Skraberens skal vedligeholdes i overensstemmelse med producentens vejledning. Vejledningen skal opbevares på husdyrbruget.

Gødningsopbevaring og – håndtering

9. Inden udpumpning af gylle fra staldene skal det sikres, at gyllebeholderne kan rumme den udpumpede mængde gylle.
10. Påfyldning af gyllevogne og evt. tømning af gylle i anden beholder, skal foregå under opsyn.
11. Hvis der forekommer spild af husdyrgødning skal det straks opsamles.

Støj

12. Den eksterne støjbelastning fra husdyrbrugets bygningsparcel, herunder fra stalden og gyllebeholderen, må ikke overstige følgende værdier, målt på nærmeste naboejendom med tilhørende udendørs arealer i tilknytning til boligen:

	Kl.	Midlingstiden	dB(A)
Mandag-fredag	07-18	8 timer	55
Lørdag	07-14	7 timer	55
Lørdag	14-18	4 timer	45
Søn- og helligdage	07-18	8 timer	45
Alle dage	18-22	1 timer	45
Alle dage	22-07	0,5 timer	40
Spidsværdi	22-07	-	55

Tabel: Støjgrænser

De angivne værdier for støjbelastningen er de ækvivalente, korrigerede lydniveauer i dB(A).

Markarbejde med traktorer og landbrugsmaskiner er ikke omfattet af ovennævnte støjgrænser. I forbindelse med høst og korntørring kan grænseværdien om aftenen og om natten forhøjes med 5 dB(A) i høstperioden, dog i højst 6 uger.

Målinger eller beregninger til kontrol af, at vilkåret er overholdt, skal udføres når tilsynsmyndigheden finder det påkrævet. Dog kan målingerne kun forlanges 1 gang årligt, såfremt målingerne viser, at støjgrænserne er overholdt.

Fluer og skadedyr

13. Der skal udføres en effektiv flue- og skadedyrsbekæmpelse i overensstemmelse med gældende retningslinjer fra Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi.

14. Arealerne omkring bygninger og tilkørselsveje skal holdes fri for affald, gødning og foderrester.
- Lys
15. Driften må ikke medføre væsentlige lysgener for omboende og omgivelserne.
- Driftsforstyrrelser og uheld
16. Beredskabsplanen skal være tilgængelig for husdyrbrugets ansatte og den skal opdateres løbende.
17. Tagnedløbsbrønde og lignende, der ligger inden for 25 m fra gyllebeholderne, møddingspladsen, kalvepladserne eller ensilagesiloerne skal sikres, så der i forbindelse med uheld ikke kan afledes gylle eller pladsvæske til drænsystemet.
18. Hvis der opbevares flydende gødning, flydende mineraler, flydende kemikalier eller lignende, skal det opbevares i beholdere, der er egnet, dvs. har en stabil udformning, og er lavet af et tæt og solidt materiale. Det område, hvor beholderne står, skal udformes, så den flydende væske tilbageholdes, hvis der sker uheld med beholderne.
- Kemikalier og pesticider
19. Kemikalier skal opbevares indendørs, hvor underlaget har fast bund og er uden afløb.
- Olie og brændstof
20. Påfyldningspistol for olie skal være forsynet med automatisk lukkemekanisme.
21. Brændstoftanke skal stå på fast og tæt bund, så spild kan opsamles, og der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.
- Egenkontrol og management
22. Alle egenkontroller skal samles i en driftsjournal.
23. Der skal føres driftsjournal over følgende aktiviteter:
- Forbrug af el, vand og brændstof
  - Enhver form for driftsstop af skrabe anlæg på produktionsarealer med faste drænede gulve skal noteres i logbog med angivelse af årsag og varighed.
  - Logbog, servicefaktura, registreringer fra datalogger eller lignende, der dokumenterer, at skraberne er i drift og vedligeholdes skal opbevares på husdyrbruget og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.
- Oplysningerne skal gemmes i minimum 5 år.
- Affald
24. Spildolie og andet flydende farligt affald skal opbevares indendørs i beholdere der er egnet, dvs. har en stabil udformning, og er lavet af et tæt og solidt materiale. Beholderne skal stå i en spildbakke, hævet på en rist. Spildbakken skal kunne indeholde volumen af den største beholder, der opbevares i spildbakken.

25. Fast farligt affald skal opbevares indendørs på fast og tæt bund.
- Energiforbrug
26. Der skal foretages en årlig opgørelse af forbruget af el og brændstof.
27. Der skal skiftes til lavenergibelysning i stalde og lader, når de eksisterende lyskilder er udtjente.
- Vandforbrug
28. Drikkevandssystemet skal vedligeholdes så vandspild minimeres.
29. Der skal foretages en årlig opgørelse af husdyrbrugets vandforbrug.

HØRING

I de høring

Ansøgningen blev 8. maj 2024 annonceret i 14 dage på <https://dma.mst.dk/>.

Høring af parter, naboer og andre berørte

Tønder Kommune vurderer, at de personer, som skal høres i sagen, er ansøger og ejere/lejere af bebyggelse, der ligger inden for lugtkonsekvenszonen på 485 meter. De har derfor modtaget et brev om projektet og fået mulighed for at sende bemærkninger ind.

Tønder Kommune har derudover vurderet, om der er naboer, der skal orienteres om sagen. Naboer i husdyrlovens forstand defineres som ejere af ejendomme, der matrikulært grænser op til den ejendom, hvorpå anlægget er beliggende. Naboer skal orienteres, med mindre kommunen skønner, at det, der er søgt om, har underordnet betydning for naboen. På den baggrund er naboerne på Nørregårdsvej 2 orienteret om sagen.

Nabo- og partshøringen har ikke givet anledning til bemærkninger.

KLAGEVEJLEDNING

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Bemærk at klagenævnet 1. februar 2017 har skiftet navn, så der kan være flere steder, hvor det stadig står navngivet som Natur- og Miljøklagenævnet. Klageportalen ligger på www.borger.dk og www.virk.dk. Du logger på www.borger.dk eller www.virk.dk, ligesom du plejer, typisk med NEM-ID. Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Når du klager, skal du betale et gebyr på 900 kr. som privatperson og 1.800 kr. som virksomhed eller organisation. Du betaler gebyret med betalingskort i Klageportalen.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til den myndighed, der har truffet afgørelse i sagen. Myndigheden videresender herefter anmodningen til Miljø- og Fødevarerklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Klagen skal være modtaget senest tirsdag den 10. september 2024.

Du kan vælge at få denne afgørelse prøvet ved domstolen. Retssagen skal være anlagt inden 6 måneder fra den dag, afgørelsen er meddelt.

Hvis afgørelsen påklages, kan klagemyndigheden beslutte at ændre vilkårene i godkendelsen eller helt at ophæve godkendelsen. Hvis godkendelsen udnyttes inden klagefristens udløb – og inden en eventuel klage er afgjort af klagemyndigheden – sker udnyttelsen på virksomhedens ansvar.

BILAG

Bilag 1: Miljøkonsekvensrapport fra ansøger

Ansøgning om § 16a miljøgodkendelse.

Bertus van Veldhuisen
Nørregårdsvej 1 og 4
6240 Løgumkloster

Ansøgning om udvidelse af dyreholdet med ekstra plads til kalve samt overgang fra antal dyr til produktionsareal. Etablering af ny gyllebeholder samt udvidelse af ensilagesiloer.

Skema 242783 i www.husdyrgodkendelse.dk

Datablad

Ansøger og ejer	Bertus van Veldhuisen Nørregårdsvej 4 6240 Løgumkloster Tlf. 20420272 vebo83@gmail.com
Husdyrbrugets adresse	Nørregårdsvej 1 og 4, 6240 Løgumkloster
CVR-nummer	18090031
CHR-nummer	50511
Kommune	Tønder Kommune
Ejendomsnummer	9348334
Matrikel-nr.	Matrikel: 1 Nr. Løgum Ejerlav, Nr. Løgum m.fl.
Andre husdyrbrug drevet af ansøger	Ingen
Biaktiviteter	Ingen biaktiviteter
Ansøgningskema	242783
Konsulent	Miljørådgiver Britt Bjerre Paulsen, bbp@spiras.dk tlf. 61617993 Spiras CVR-nr. 21111511

Forord / læsevejledning

Denne rapport beskriver de miljømæssige konsekvenser ved det ansøgte projekt på ejendommen Nørregårdsvej 1 og 4, 6240 Løgumkloster.

Rapporten er en miljøkonsekvensrapport og behandler de potentielle væsentlige miljøpåvirkninger ved husdyrbrugets produktion og de ansøgte ændringer. Rapporten danner grundlaget for kommunens afgørelse om miljøgodkendelse for husdyrbruget.

Miljøkonsekvensrapporten dækker alle oplysningskrav efter Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen¹ og er en videreudvikling af Miljøstyrelsens forslag til en skabelon. Det er valgt at samle beskrivelserne og vurderingerne i samme afsnit. I afsnit, hvor der er behov for at foretage en vurdering af påvirkningen af det omgivende miljø, afsluttes afsnittet med en vurdering heraf. I afsnit hvor der kun står faktuelle oplysninger og der ikke er behov for en vurdering, er dette udeladt.

Tabeller og figurer i form af skærmdumps fra Husdyrgodkendelse.dk samt kort tegnet af Spiras i AgroGIS er angivet uden kildehenvisning. Øvrige figurer og tabeller er angivet med kildehenvisning.

Til miljøkonsekvensrapporten er der ud over de indsatte bilag sidst i dokumentet indsendt bilag til kommunen i form af kort med opgørelse af produktionsarealerne og øvrige tegninger af indretningen af anlægget. Det antages, at det er tilstrækkeligt at offentliggøre selve miljøkonsekvensrapporten med indbyggede bilag i forbindelse med offentliggørelsen af ansøgningen og miljøgodkendelsen.

Miljøansøgningen er udarbejdet på baggrund af eksisterende byggetegninger samt opmålinger foretaget af landmand og konsulent.

---

¹ Bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug BEK nr 2256 af 06/04/2023

Datablad	1
Forord / læsevejledning	2
1. Indledning	5
1.1 <i>Metode og manglende viden</i>	5
2. Ikke-teknisk resume	6
3. Beskrivelse af husdyrbrugets karakteristika og påvirkningerne af det omgivende miljø	8
3.1 <i>Indretning og drift af anlægget</i>	8
3.1.1 <i>Produktionsarealer</i>	8
3.1.2 <i>Opbevaring og håndtering af husdyrgødning</i>	11
3.1.3 <i>Drift af anlægget</i>	13
3.2 <i>Bygningsmæssige ændringer og anlægsarbejde</i>	13
3.3 <i>Produktionsmæssig sammenhæng med andre husdyrbrug</i>	13
3.4 <i>Husdyrbruget og det ansøgtes beliggenhed samt generelle afstandskrav</i>	14
3.4.1 <i>Jordarealer og jordbund</i>	18
3.5 <i>Ammoniakemission og -deposition</i>	18
3.6 <i>Biologisk mangfoldighed/biodiversitet</i>	22
3.7 <i>Lugtemission</i>	25
3.8 <i>Øvrige emissioner og gener</i>	26
3.8.1 <i>Støj</i>	26
3.8.2 <i>Rystelser og vibrationer</i>	27
3.8.3 <i>Støv</i>	27
3.8.4 <i>Lyspåvirkning</i>	27
3.8.5 <i>Skadedyr</i>	28
3.8.6 <i>Transporter</i>	28
3.9 <i>Reststoffer, affald og naturressourcer</i>	29
3.9.1 <i>Døde dyr</i>	29
3.9.2 <i>Affald</i>	29
3.9.3 <i>Olie- og kemikalier</i>	30
3.9.4 <i>Råvarer</i>	31
3.9.5 <i>Energiforbrug</i>	31
3.9.6 <i>Vandressourcen og vandforbrug</i>	32
3.9.7 <i>Spildevand og restvand</i>	32
3.10 <i>Klima</i>	33
3.11 <i>Forslag til egenkontrol</i>	33
3.12 <i>BAT-Ammoniakemission</i>	33

3.13	<i>Risiko for ulykker og katastrofer</i>	34
3.14	<i>Overvågning</i>	35
3.15	<i>Andet om befolkningen og menneskers sundhed</i>	36
3.16	<i>Kumulative og grænseoverskridende indvirkninger</i>	36
3.17	<i>Alternative løsninger og 0-alternativet</i>	36
3.18	<i>Erhvervsmæssig nødvendighed</i>	37
4.	Oplysninger om konsulenten	37
5.	Konklusion	37
6.	Referenceliste	38
7.	Bilag	38

1. Indledning

Denne miljøkonsekvensrapport beskriver og vurderer den ansøgte husdyrproduktion på den samlede ejendom Nørregårdsvej 1 og 4, 6240 Løgumkloster som består af to staldanlæg med en konventionel malkekvægsbesætning.

For ejendommen er der i dag en § 12 miljøgodkendelse meddelt den 20. august 2013 til flg. årsdyr – tung race: 300 malkekøer, 66 småkalve 0-6 mdr., 198 kvier 6-24 måneder samt produktion af 133 tyrekalve 40-55 kg, i alt 533 dyreenheder.

Ansøgningen om miljøgodkendelse omhandler overgang fra antal dyr til produktionsareal samt etablering af ekstra produktionsareal til kalve i form af ekstra kalvehytter m.m. Det samlede produktionsareal stiger fra 4134 m² til 4396 m². Der er allerede lavet plads til de ekstra kalve i form af ekstra kalvehytter og udnyttelse af overdækket fodersilo, så der er tale om en lovliggørelse.

Desuden ønskes der etableret en ekstra gyllebeholder på 3.000 m³.

Beskyttelsesniveauerne for lugt til naboer og for ammoniak til nærliggende natur er overholdt, idet der er ca. 217 m til nærmeste nabo og langt til ammoniak-sårbare naturarealer.

Miljøkonsekvensrapporten er udarbejdet på baggrund af oplysninger fra ansøger Bertus van Veldhuisen, som indestår for, at oplysningerne om selve husdyrbruget er korrekte.

1.1 Metode og manglende viden

Til udarbejdelse af miljøkonsekvensrapporten er beregningerne i Husdyrgodkendelse.dk anvendt. Forudsætningen for beregningen af ammoniak- og lugtemissionen fra stald og lager tager afsæt i emissionsfaktorerne i Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3.

Husdyrgodkendelse.dk beregner lugtgeneafstande ud fra standardiserede kurver udarbejdet på baggrund af OML-beregninger (OML = Operationelle Meteorologiske Luftkvalitetsmodeller). De standardiserede kurver tager udgangspunkt i standardstalde, normal ventilation og standardomgivelser.

Beregningen af ammoniakspredningen og -afsætningen i Husdyrgodkendelse.dk foretages med sprednings- og afsætningsmodeller udarbejdet af Aarhus Universitet (baseret på standardafsætningskurver beregnet med OML-DEP, som er en variant af OML-modellen).

I forhold til drivhusgasemissioner så foreligger der for landbrug ikke præcise redskaber til kvantificering af drivhusgasemissioner specielt ikke for metan og lattergas.

2. Ikke-teknisk resume

Det er valgt at skrive et læsevenligt resume, der beskriver de væsentligste forhold på husdyrbruget og ændringer som følge af udvidelsen frem for at skrive et resume af de enkelte underpunkter i miljøkonsekvensrapporten.

Husdyrbruget og produktionsomfang

Denne miljøkonsekvensrapport vedrører husdyrbruget på Nørregårdsvej 1 og 4. Husdyrbruget består af en konventionel malkekvægsbesætning, med en miljøgodkendelse fra august 2013. Ansøger ønsker en godkendelse efter de nye regler, hvor der tillades et bestemt produktionsareal og dyretyper i stedet for et bestemt antal dyr. Desuden søges der om en mindre udvidelse af produktionsarealet i form af udvidelse af kalvehytteplads samt etablering af kalvestald i en overdækket fodersilo. Det samlede produktionsareal øges fra 4134 m² til 4396 m².

Der søges derudover om godkendelse til udvidelse af 2 plansiloer samt etablering af en ny gyllebeholder på 3.000 m³.

Landskabelige forhold

Ejendommen Nørregårdsvej 1 og 4 ligger nord for Løgumkloster. Landskabet består af spredte gårde og mindre ejendomme, en del læhegn og enkelte vindmøller. Terrænet er let kuperet.

Ifølge kommuneplanen ligger ejendommen udenfor sårbare landskabsudpegninger, cirka 400 meter nord for Nørregårdsvej 4 ved Lobæk er der udpeget en økologisk forbindelseslinje.

Det ansøgte handler om mindre bygningsmæssige ændringer i tilknytning til eksisterende byggeri, det vurderes at det ikke medfører væsentlig direkte eller indirekte påvirkning af landskabet.

Potentielle gener

Beregningerne i ansøgningsystemet Husdyrgodkendelse.dk viser, at lugtgenestandarderne overholdes med god margin til henholdsvis byzone, samlet bebyggelse og enkelt bolig.

Støj, rystelser og vibrationer fra selve husdyrbrugets faste bygninger og installationer vurderes ikke at være til væsentlig gene for naboer pga. typerne af støjkløberne og afstanden til naboerne. Transport til og fra ejendommen sker via indkørslerne fra Nørregårdsvej, ingen af indkørslerne ligger tæt op ad en nabobeboelse.

Fluer og skadedyr bekæmpes i nødvendigt omfang, og tilhold minimeres ved at ejendommen holdes rent og ryddeligt. Døde dyr opbevares overdækket.

Da udendørs lyskilder er slukket om natten, og i øvrigt styres af bevægelsessensor vurderes det, at naboer ikke vil blive generet af lysgener.

Støv fra ejendommen vurderes ikke at være til væsentlig gene for naboer, idet der er langt til nærmeste nabo, og støvende aktiviteter i staldene samt ved foderlade er afskærmet over mod nærmeste nabo. Daglig transport foregår på befæstede arealer, der renholdes.

Samlet set vurderes husdyrbruget ikke at medføre væsentlige gener i form af lugt, støj, støv, rystelser, vibrationer, lysgener, fluer, skadedyr, opbevaring af døde dyr eller transport i forhold til naboer, samlet bebyggelse og byzone.

Husdyrgødning

Der produceres gylle og dybstrøelse. En del af dybstrøelsen samt en del af gyllen afhændes biogas. Den dybstrøelse, der ikke afleveres til biogas, køres direkte ud til udspreddning på marken. Gylle, der ikke afhændes til biogas, samt vand fra kalvehytteplads og ensilageplads opsamles i ejendommens gyllebeholdere. Gyllebeholderen har naturligt flydelag for at minimere ammoniakfordampningen.

Ammoniakdeposition til natur

Der er i Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen fastsat krav til den maksimale mængde ammoniak, som forskellige naturtyper må belastes med. Kravene er fastsat som maksimale mængder kvælstof (kvælstof er en bestanddel af ammoniak).

Beregningerne i Husdyrgodkendelse.dk viser, at beskyttelsesniveauerne for ammoniak til alle naturtyper overholdes, både totaldepositionskravene til de mest sårbare naturtyper samt merdepositionskravet til mindre sårbare naturtyper.

Anvendelse af BAT

BAT er en forkortelse for "bedste tilgængelige teknik" (på engelsk: "best available techniques"). Da husdyrbruget har en ammoniakfordampning over 750 kg NH₃ N/år, er der krav til at anvende den bedste tilgængelige teknik i forhold til minimering af miljøbelastninger fra husdyrbruget. Der er dels faste krav til den totale ammoniakemission i forhold til BAT i Husdyrloven og tilhørende bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug.

Beregningerne i Husdyrgodkendelse.dk viser, at husdyrbruget overholder BAT kravet til ammoniakemission.

Alternative løsninger og 0-alternativ

Det ansøgte omhandler hovedsagelig en overgang fra en godkendelse til et bestemt antal dyr og dyretype til et godkendt produktionsareal til kvæg i eksisterende stalde.

Der søges om udvidelse af kalvehytteplads i sammenhæng med eksisterende kalvehytteplads samt udnyttelse af en nærliggende mindre fodersilo til kalvestald. Desuden søges der om en ny gyllebeholder, placeret nord for de 2 andre gyllebeholdere på Nørregårdsvej 4. Der søges desuden om lovliggørelse af udvidelse af plansiloanlægget med 1000 m² samt en yderligere udvidelse af plansiloanlægget på 470 m². Det vurderes, at der er valgt de mest hensigtsmæssige placeringer i forhold til at holde bygningsmassen samlet og sikre en fortsat god logistik på ejendommen.

0-alternativet er at ejendommen drives videre som godkendt i § 12 miljøgodkendelsen af 20. august 2013.

Husdyrbrugets ophør

Hvis husdyrbruget ophører helt, vil stalde, gødningsopbevarings- og foderanlæg blive tømt for dyr, gødning og foder og efterfølgende rengjort. Rester af affald vil blive bortskaffet iht. kommunens affaldsregulativ.

3. Beskrivelse af husdyrbrugets karakteristika og påvirkninger af det omgivende miljø

I dette kapitel beskrives husdyrbrugets indretning og drift, husdyrbrugets beliggenhed i forhold til omgivelserne, samt husdyrbrugets påvirkning af omgivelserne med hensyn til ammoniak- og lugtemission og -deposition og eventuelle gener i forbindelse med støj, rystelser, vibrationer, støv, lys, skadedyr og transporter. Endvidere beskrives forbrug af naturressourcer og affaldsproduktion.

Hvor det er relevant, efterfølges emnerne af en vurdering af det ansørgtes væsentlige direkte og indirekte virkninger i forhold til:

- 1) befolkningen og menneskers sundhed,
- 2) biologisk mangfoldighed med særlig vægt på kategori 1- og 2-natur samt bilag IV-arter,
- 3) jordarealer, jordbund, vand, luft og klima,
- 4) materielle goder, kulturarv og landskabet,
- 5) samspillet mellem to, flere eller alle faktorer efter nr. 1-4 og
- 6) sårbarhed i forhold til risici for større ulykker eller katastrofer som følge af faktorerne efter nr. 1-5.

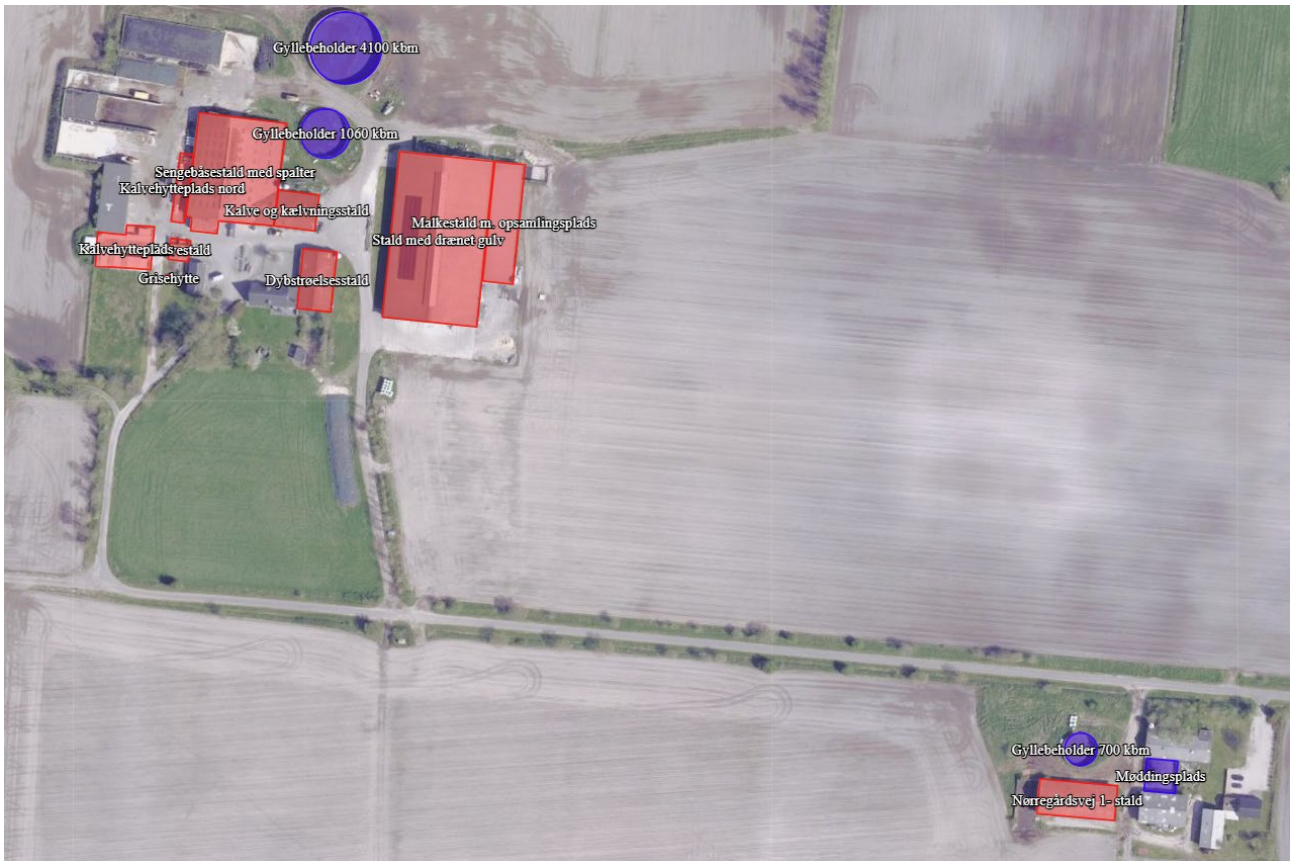
3.1 Indretning og drift af anlægget

Ejendommen består af flere stalde og øvrige bygninger opført i forskellige perioder. Den ældste bygning – stuehuset - er opført i 1820 og den nyeste kostald er opført i 2009. Bygningerne ved Nørregårdsvej 1 ligger samlet. Bygningerne ved Nørregårdsvej 4 ligger ligeledes samlet, der er cirka 300 meter mellem de 2 adresser, som matrikulært udgør en samlet ejendom, og derfor skal godkendes samlet.

Placering af det eksisterende staldanlæg og nye kalvehytter, opbevaringsanlæg og øvrige bygninger fremgår af oversigtskortene i bilag 1 samt af Figur 1 på næste side.

3.1.1 Produktionsarealer

Det følger af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen, at der skal foretages beregninger for før og efter situationen for husdyrbruget. Der skal desuden foretages beregninger for husdyrproduktionen for 8 år siden. Derfor skal 8 årsdriften og nudriften fastsættes.

Figur 1: Husdyrbrugets stalde og opbevaringsanlæg

Nu- og 8 årsdriften

Den lovlige drift for 8 år siden på husdyrbruget tager afsæt i miljøgodkendelsen fra 2013. Da det er mere end 8 år siden, at miljøgodkendelsen blev meddelt, er nudriften og 8-års driften den samme.

Opgørelse af produktionsarealerne i staldene er baseret på opmålinger foretaget af ansøger sammen med Spiras miljørådgiver Britt Bjerre Paulsen i november 2023, samt eksisterende byggetegninger.

Produktionsarealerne er opgjort i tabellen på næste side og produktionsareal i ansøgt drift er vist på bilag 1.

Stalde og produktioner						
Staldnavn	Staldstørrelse (m ²)	Ventilation	Køleghøjde	Produktion	Antal måneder udgående	Produktionsareal (m ²)
Stald med drænet gulv	3051	Naturlig ventilation	3 m	(#664274) Mælkekøer, kvier og stude. Dybstrøelse	0	143
				(#657062) Mælkekøer, kvier og stude. Fast drænet gulv med skraber og ajeafløb	0	1702
Sengebåsestald med spalter	1844	Naturlig ventilation	3 m	(#657063) Mælkekøer, kvier og stude. Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	0	1280
Kalve og kælvningsstald	286	Mekanisk ventilation	3 m	(#657065) Mælkekøer, kvier og stude. Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	0	66
				(#657034) Mælkekøer, kvier og stude. Dybstrøelse	0	174
Dybstrøelsesstald	395	Naturlig ventilation	3 m	(#657071) Mælkekøer, kvier og stude. Dybstrøelse	0	194
Kalvehytteplads nord	183	Naturlig ventilation	3 m	(#657042) Kalve, (under 6 mdr.). Dybstrøelse	0	75
Nørregårdsvej 1- stald	531	Naturlig ventilation	3 m	(#657067) Mælkekøer, kvier og stude. Dybstrøelse	0	500
Sum						4134

Tabel 1: Stalde, dyre- og gulvtype og produktionsarealer i 8-års drift - identisk med nudrift.

Ansøgt drift

Produktionsarealerne i ansøgt drift fremgår af Tabel 2 på næste side.

Ændringen i forhold til nu- og 8 års drift er ekstra plads til kalve i form af kalvehytter og ændring af fodersilo til staldafsnit til kalve.

Stalde og produktioner						
Staldnavn	Staldstørrelse (m ²)	Ventilation	Kildehøjde	Produktion	Antal måneder udegående	Produktionsareal (m ²)
Ansøgt drift						
Stald med drænet gulv	3051	Naturlig ventilation	3 m	(#684969) Flexgruppe: Alle kvæg; Dybstrøelse	0	143
				(#657025) Flexgruppe: Alle kvæg; Fast drænet gulv med skraber og ajleafløb	0	1702
Sengebåsestald med spalter	1844	Naturlig ventilation	3 m	(#657028) Flexgruppe: Alle kvæg; Sengestald med spalter (bagskyl eller ringkanal)	0	1280
Kalve og kælvningsstald	286	Mekanisk ventilation	3 m	(#657032) Flexgruppe: Alle kvæg; Sengestald med spalter (bagskyl eller ringkanal)	0	66
				(#657031) Flexgruppe: Alle kvæg; Dybstrøelse	0	174
Dybstrøelsesstald	395	Naturlig ventilation	3 m	(#657035) Flexgruppe: Alle kvæg; Dybstrøelse	0	194
Kalvestald	83	Naturlig ventilation	3 m	(#657068) Flexgruppe: Alle kvæg; Dybstrøelse	0	82
Kalvehytteplads	414	Naturlig ventilation	3 m	(#657069) Flexgruppe: Alle kvæg; Dybstrøelse	0	174
Kalvehytteplads nord	183	Naturlig ventilation	3 m	(#657036) Flexgruppe: Alle kvæg; Dybstrøelse	0	75
Nørregårdsvej 1- stald	531	Naturlig ventilation	3 m	(#657043) Flexgruppe: Alle kvæg; Dybstrøelse	0	500
Grisehytte	6	Naturlig ventilation	3 m	(#657072) Slagtesvin. Dybstrøelse, hele arealet	0	6
Sum						4396
Nudrift						

Tabel 2: Stalde, dyre- og gulvtype og produktionsarealer i ansøgt drift.

3.1.2 Opbevaring og håndtering af husdyrgødning

Husdyrbrugets opbevaringsanlæg fremgår af Tabel 3. De eksisterende opbevaringsanlæg består af tre gyllebeholdere og en mindre møddingsplads. Der søges om etablering af en ny gyllebeholder på 3.000 m³.

Gylle fra kostald med drænedede gulve pumpes direkte i den lille gyllebeholder. Den øvrige gylle, afleveres til biogas, i alt cirka 2.000 m³. Den dybstrøelse, der fjernes fra staldene om sommeren og derfor ikke kan bringes direkte ud på marken, afleveres ligeledes til biogas.

Der strøes med sand i stalden med drænedede gulve, hvilket er årsagen til, at gyllen herfra ikke leveres til biogas.

Opbevaringslagre					
Navn	Lagertype	Yderligere oplysninger	Bedste tilgængelige opbevaringsteknik	Dimension	Areal (m ²)
Ansøgt drift					
Gyllebeholder 1060 kbm	Flydende				366
Gyllebeholder 4100 kbm	Flydende				781
Gyllebeholder 700 kbm	Flydende				161
Møddingsplads	Fast				196
Ny gyllebeholder 3.000 m3	Flydende				723
Nudrift					
Gyllebeholder 1060 kbm	Flydende				366
Gyllebeholder 4100 kbm	Flydende				781
Gyllebeholder 700 kbm	Flydende				161
Møddingsplads	Fast				196
8 års drift					
Gyllebeholder 1060 kbm	Flydende				366
Gyllebeholder 4100 kbm	Flydende				781
Gyllebeholder 700 kbm	Flydende				161
Møddingsplads	Fast				196
Gødningsandele					
Lagernavn	Gødningstype	Øvrige oplysninger			Areal (m ²)
Ansøgt drift					

Tabel 3: Opbevaringsanlæg på husdyrbruget.

Med et forventet fremtidigt dyrehold på ca. 300 årskøer, hvoraf ca. 284 køer går i sengestald, og ca. 16 går på dybstrøelse, og 198 ungdyr, hvoraf cirka 1/3 går på dybstrøelse, 55 småkalve og 133 producerede tyrekalve 40-55 kg vil den samlede årlige produktion af husdyrgødning være ca. 9.979 tons gylle og ca. 1201 tons dybstrøelse. Tallene er baseret på normtal fra 2022, men den reelle mængde kan variere meget fra husdyrbrug til husdyrbrug, afhængig af staldens indretning, malkeanlæggets vandforbrug og forbrug af vand til rengøring i øvrigt.

Vand fra plansiloer og forplads, kalvehytteplads samt møddingsplads ledes også til gyllebeholder i alt cirka 4.770 m³ ledes også til gyllebeholderne.

Gylle til biogas hentes fra fortankene ved staldene, og blandes derfor ikke med pladsvandet. Der kommer ikke gylle retur fra biogasanlægget.

Den samlede kapacitet til opbevaring af gylle med opbevaringsaftaler og gylle der afsættes til biogas eller maskinstation vil fremadrettet være 13.210 m³. Samlet giver det en opbevaringskapacitet på 10,7 måneder.

Vurdering

Det vurderes, at gødningshåndteringen med direkte udkørsel eller aflevering af dybstrøelse til biogas (sommer) samt aflevering af en del af den producerede gylle til biogas er effektivt og miljømæssigt meget hensigtsmæssigt. Det vurderes, at husdyrbrugets behov for opbevaringskapacitet kan løses med opbevaring dels på ejendommen, og dels ved aftaler om opbevaring eller afsætning til biogasanlæg eller maskinstation.

3.1.3 Drift af anlægget

Det er ejer og 3 ansatte der varetager driften på ejendommen. Det meste arbejde vedrørende markbrug varetages af maskinstation herunder udbringning af husdyrgødning. Ejer eller de ansatte foretager selv få opgaver i marken, herunder udbringning af handelsgødning. Driften af anlægget er beskrevet i de følgende afsnit i denne rapport, men derudover kan der nævnes, at der er følgende faste procedurer på husdyrbruget:

- Der føres logbog over flydelag på gyllebeholdere.
- Autoriseret elinstallatør laver eftersyn på ejendommens el-installationer hvert 5. år.
- Registrering af dyr i CHR.
- Før pumpning af gylle fra fortank tjekkes først om der er plads.
- Ved flytning af gylle tjekkes, om slange og rør er tætte (foretages af maskinstation).
- Gyllepumpning overvåges.
- Der er installeret vandur, som sørger for en bestemt tilsat mængde vand ved foderblanding i mixer-vogn.
- Der føres journal over medicinforbrug
- Der udarbejdes foderplaner sammen med foderkonsulent, og foderforbruget registreres og følges løbende.
- Der er sundhedsrådgivning af besætningen her 14. dag, der er med til at forøge sundheden i besætningen og dermed er der færre døde dyr.
- Pulverslukkere kontrolleres årligt.
- Serviceeftersyn på maskiner, såsom traktorer, mixervogn og maleanlæg, overholdes.
- Kontrol af slid på gummiskrabere i stalde – de skiftes lige så snart de ikke skraber ordentligt, af hensyn til klovsundhed, udskridningsfare og renlighed i stalden.
- I løbet af dagen holdes anlægget under opsyn og hver aften tages en inspektionsrunde på ejendommen, for at tjekke om anlæggene kører som de skal.
- Vand og energiforbrug opgøres årligt i regnskabet

Husdyrbruget leverer mælk til Arla, og skal derfor leve op til Arlagårdens omfattende egenkontrolprogram med hensyn til sundhed, hygiejne og dyrevelfærd.

3.2 Bygningsmæssige ændringer og anlægsarbejde

Der søges om godkendelse til udvidelse af kalvehytteplads, etablering af kalvestald i ældre fodersilo samt etablering af ny gyllebeholder.

Udvidelserne af produktionsareal er allerede etableret, hvorfor der søges om lovliggørelse.

3.3 Produktionsmæssig sammenhæng med andre husdyrbrug

Ansøger ejer ikke andre ejendomme, og der er ikke teknisk eller driftsmæssig sammenhæng med andre ejendomme.

3.4 Husdyrbruget og det ansøgtes beliggenhed samt generelle afstandskrav

Landskab, planforhold og kulturarv

Husdyrbruget ligger i den nordlige del af Tønder Kommune, nord for Løgumkloster. Landskabet er et mellemskala landskab med spredte gårde og mindre ejendomme, en del læhegn og enkelte vindmøller. Terrænet er let kuperet og hæver sig lidt syd for ejendommen samt falder mod nord.

Nørregårdsvej er en blind vej, hvor der ligger 2 ejendomme ud over Nørregårdsvej 1 og 4. De 2 øvrige ejendomme er beliggende henholdsvis øst og vest for husdyrbruget.

Stuehuset på Nørregårdsvej 4 er hvidkalket med mørke eternitplader. Nogle af de gamle driftsbygninger er opført i klassiske røde mursten, mens andre er beklædt med grå plader/søstensplader.

Der er ansøgt om udvidelse mod vest af de to nordligste plansiloer, så de flugter med de tre sydligste. Desuden er der ansøgt om etablering af en ny gyllebeholder på 3.000 m³ nord for eksisterende gyllebeholdere og plansilo.

Nørregårdsvej 1 har et mindre bygnings sæt, der er ikke ansøgt om nogle ændringer her.

Figur. 2: Nuværende bygninger på Nørregårdsvej 4. Kilde: skraafoto.dataforsyningen.dk

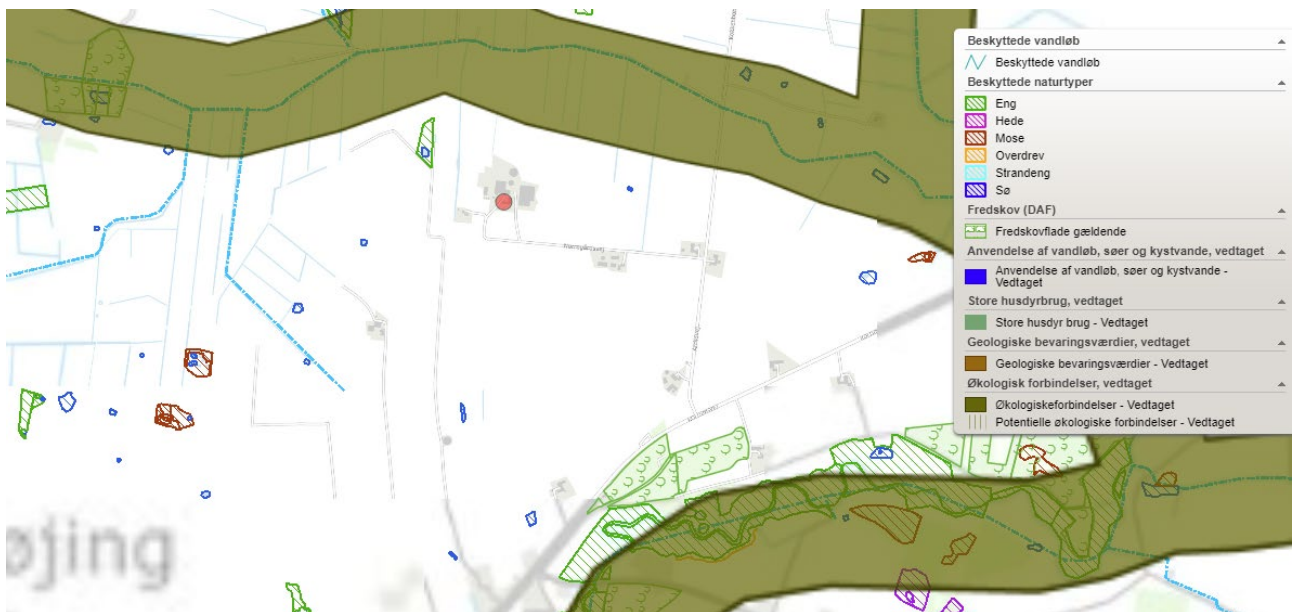

Figur 3: Bygninger på Nørregårdsvej 1. Kilde: skraafoto.dataforsyningen.dk

Husdyrbrugets anlæg ligger udenfor følgende udpegninger: Natura 2000-områder, naturområder med særlige beskyttelsesinteresser m.v., områder med landskabelig værdi, uforstyrrede landskaber, områder med særlig geologisk værdi, rekreative interesseområder, værdifulde kulturmiljøer, og bevaringsværdige landsbyer, kirkeomgivelser, kystnærhedszonen, lavbundsarealer, skovrejsningsområder, fredede områder, beskyttede naturtyper, strandbeskyttelseslinje, kliffredningslinje, skovbyggelinje, sø- og åbeskyttelseslinje, kirkebyggelinje, fortidsmindelinje eller beskyttede sten- og jorddiger.

Husdyrbruget ligger indenfor et område udpeget som værdifuldt landbrugsområde.

Cirka 400 meter nord for Nørregårdsvej 4 løber det beskyttede vandløb Lobæk, der også er udpeget som økologisk forbindelseslinje.

Figur 4: Kommuneplanudpegninger vedr. naturbeskyttelsesområder. Kilde: plandata.dk

Husdyrbruget ligger i et område med almindelige drikkevandsinteresser og udenfor indvindingsoplande til de nærmeste vandværker. Området er ikke udpeget som nitratfølsomme indvindingsområder. Der er over 1000 meter til det nærmeste område udpeget med særlige drikkevandsinteresser.

Vurdering af landskabelige forhold

Eftersom der ikke er udpeget særlige værdifulde landskaber, og idet byggeriet opføres i umiddelbar tilknytning til eksisterende bygninger på ejendommen, og husdyrbruget ikke ligger indenfor nogle byggelinjer, så vurderes det, at landskabet godt kan bære det ansøgte nybyggeri, og at det ansøgte ikke medfører en væsentlige direkte eller indirekte påvirkning af landskabet.

Kulturarv

Husdyrbruget ligger udenfor Kulturhistoriske Bevaringsværdier, Værdifulde Kulturmiljøer, Kulturarvsarealer eller Kirkebyggelinje.

Der er ikke nogen fredede fortidsminder indenfor 1000 meter fra ejendommen. Kilde: <https://www.kulturarv.dk/fundogfortidsminder/Kort/>

Der er ingen beskyttede sten- eller jorddiger og heller ingen fredninger, kirkebyggelinier eller kirkelandskaber omkring ejendommen.

I forhold til arkitektonisk arv så skal der ikke ske nedrivning af bevaringsværdige bygninger, og der ligger ingen fredede bygninger eller bevaringsværdige bygninger, som vil have indkig til husdyrbruget, eller som vil skæmmes af husdyrbrugets udvidelse.

Vurdering af kulturarv

Da husdyrbruget ligger uden for fortidsmindebeskyttelseslinjer og kulturudpegninger, kan husdyrbruget ikke påvirke registrerede fortidsminder eller kulturudpegninger negativt.

Der skal i forbindelse med gravearbejde være fokus på, om der kan ligge fortidsminder i jorden. Hvis der stødes på noget, der kunne være et fortidsminde, vil udgravningen blive stoppet med det samme og Haderslev Museum tilkaldt.

Materielle goder

Med materielle goder menes materielle ting og ejendom. Ud fra denne betragtning skal der redegøres for, om ting og ejendomme kan blive væsentligt påvirket af husdyrbruget og dets udvidelse. Som beskrevet i efterfølgende afsnit, overholdes alle afstandskrav.

Vurdering af materielle goder

Husdyrbruget overholder de gældende afstandskrav samt lugtgenekrav, hvorfor det vurderes at husdyrbruget ikke vil påvirke naboers materielle ting og ejendomme væsentligt.

Afstandskrav

Husdyrbruglovens § 6 og § 8 fastsætter krav til minimumafstande fra husdyrbrugets anlæg til omgivelserne. Afstandskravene jf. Husdyrlovens § 6 overholdes idet husdyrbruget ligger mere end 50 m fra:

- Et eksisterende eller ifølge kommuneplanens rammedel fremtidigt byzone- eller sommerhusområde
- Et område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig- og erhvervsformål eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lign.
- En nabobeboelse

Nærmeste byzone-areal er i den sydlige udkant af Arrild, som ligger godt 2 km væk. Her er et boligområde udlagt til fremtidig byzone. Der er ikke nogle lokalplanlagte områder, som opfylder Husdyrbruglovens § 6, der ligger nærmere.

Nærmeste nabobebyggelse er Nørregårdsvej 6. Afstanden fra det nærmeste hjørne af ny kalvehytteplads til beboelsen på denne adresse er i ansøgt drift ca. 72 m. Derved er afstandskrav til nabobeboelse overholdt.

I nedenstående skema gennemgås afstandskravene i husdyrbruglovens § 8.

Nærmeste...	Afstand	Beskrivelse	Afstandskrav
Naboskel	Ca. 51 m	Fra udvidelse af kalvehytteplads til naboskel ved Nørregårdsvej 6	30 m
Beboelse på samme ejendom	Ca. 28 m	Fra ny kalvestald til beboelse på Nørregårdsvej 4.	15 m
	Ca. 4 m	Fra dybstrøelsesstald, bygning 11 er der ca. 4 m til beboelse.	
Levnedsmiddelvirksomhed	Ca. 2.000 m	Arrild	25 m
Enkelt vandindvindingsanlæg	25 m	Fra stald på Nørregårdsvej 1 til markvandingsboring på Nørregårdsvej 1	25 m
		Boring DGU 150.1222 etableret 05.10.2016 til procesvand. Afstand til kostald.	27 m
Beskyttet vandløb	Ca. 400 m	Til Lobæk 400 m nord for Nørregårdsvej 4	15 m
Dræn	15m	På Nørregårdsvej 1 er der grøft ved sydsiden af Nørregårdsvej	15 m
Sø	Ca. 190 m	Fra udvidelse af plansilo til sø vest for ejendommen.	15 m
Privat vej	Ca. 51 m	Fra udvidelse af kalvehytteplads Nørregårdsvej 4 til privat vej ved Nørregårdsvej 6.	15 m
Offentlig vej / privat fællesvej	Ca. 135 m	Fra udvidelse af kalvehytteplads til Nørregårdsvej til offentlig vej, Nørregårdsvej	15 m

Som det fremgår af skemaet er afstandskravene overholdt for alle nye anlæg.

Vurdering af afstandskrav

Afstandskravene til vandløb (herunder dræn) og søer (15 m) er overholdt. Der er ingen kendte dræn indenfor 15 m af den planlagte udvidelse af kalvehytteplads, ensilagesiloer eller ny gyllebeholder. Hvis der skulle dukke nogen op i forbindelse med byggeriet, vil de blive omlagt eller sløjfet.

Afstanden fra eksisterende dybstrøelsesstald, bygning 11 til egen beboelse er på 4 meter, men da det er en eksisterende stald, hvor der ikke søges om udvidelse, skal der ikke søges om dispensation.

Alle afstandskrav er dermed overholdt.

3.4.1 Jordarealer og jordbund

Alle stalde, kanaler, fortanke, gyllerør og gyllebeholdere er og bliver udført i tætte og stabile materialer.

Der vil blive foretaget opgravning i forbindelse med etablering af ny gyllebeholder. Overskudsjord fra udgravningen til den nye gyllebeholder samt udvidelse af ensilagesiloer og ny stald forventes fordelt jævn i et tyndt lag på markarealer på ejendommen.

I forbindelse med udvidelse af ensilagepladsen er der behov for at benytte fyldmateriale for at få etableret pladsen med det korrekte fald. Der vil blive anvendt sand eller grus til at opbygge fundamentet under ensilagepladsen.

Der er ikke registreret jordforurening i forbindelse med husdyrbrugets nuværende bygninger, anlæg, kørearealer og tilstødende arealer.

Vurdering

Da stalde, kanaler, fortanke, gyllerør og gyllebeholdere er og bliver udført i tætte og stabile materialer, vurderes det, at der fra selve husdyrbruget ikke ved normal drift kan ske væsentlige direkte eller indirekte påvirkninger af jordarealer eller jordbund.

Evt. overskudsjord fra byggemodning vil blive fordelt på ejendommen og anvendes til jordforbedring.

3.5 Ammoniakemission og -deposition

Ud fra oplysningerne om størrelsen af produktionsarealerne, dyre- og gulvtype i ansøgt drift, nudrift og 8-års drift samt evt. oplysninger om miljøteknologier beregnes husdyrbrugets ammoniakemission i de tre drifter.

Ammoniakemissionen fra stalde og opbevaringslagre på Nørregårdsvej 1 og 4 fremgår af Tabel 4. Den totale ammoniakemission fra husdyrbruget er i ansøgt drift beregnet til 5100 kg N/år, med en meremission på 589 kg N/år i forhold til både nudrift og 8-års driften.

Drifttype:	Ammoniakemission fra staldafsnit (kg NH ₃ -N/år)	Ammoniakemission fra lagre (kg NH ₃ -N/år)	Ammoniakemission fra husdyrbruget (kg NH ₃ -N/år)
Ansøgt drift	4217,2	883,2	5100,4
Nudrift	3988,4	523,3	4511,6
8 års-drift	3988,4	523,3	4511,6

Tabel 4: Ammoniakemission fra staldafsnit, opbevaringslagre og totalt fra husdyrbruget.

Husdyrbruget giver anledning til fordampning af ammoniak, især fra staldgulvene. Størsteparten af ammoniakken afsættes indenfor ca. 400 m, på planter, blade, bygningsoverflader mv. Da ejendommen især er omgivet af dyrkede arealer, så vil størstedelen af den fordampede ammoniak afsættes på dyrkede arealer, og virker som gødning til afgrøderne. En del afsættes på bladene på træer i skovbryn og levende hegn, og en mindre del vil afsættes i naturarealer i nærheden, hvor det kan være med til at forrykke den økologiske balance, og fremme næringselskende plantearter, på bekostning af sårbare, nøjsomme arter, der typisk findes i næringsfattige naturarealer.

Husdyrbrugets ammoniakemission må ikke give anledning til væsentlige påvirkninger af naturområder, der er beskyttede af europæisk lovgivning (Natura 2000 områder) eller dansk lovgivning, eller som kan være leve-

eller ynglelokaliteter for særligt beskyttede dyrearter (bilag IV arter). Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen inddeler naturen i kategori 1, 2 og 3 natur og fastsætter beskyttelsesniveauer som fremgår af Tabel 5.

Ammoniakfølsom natur	Beskrivelse	Krav
Kategori 1	Ammoniakfølsomme Natura 2000-naturtyper uanset størrelse jf. bilag 3 pkt. D i bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug hvis de er beliggende inden for et Natura 2000 område og er omfattet af udpegningsgrundlaget og kortlagt, samt heder og overdrev inden for et Natura 2000 område som er omfattet af § 3 i NBL ² (dvs. større end 2.500 m ²)	Max. totaldeposition (stald og læger) afhængig af antal husdyrbrug i nærheden*: 0,2 kg N/ha/år ved > 1 husdyrbrug 0,4 kg N/ha/år ved 1 husdyrbrug 0,7 kg N/ha ved 0 husdyrbrug.
Kategori 2	Ammoniakfølsomme naturtyper som ligger udenfor Natura 2000 område: højmoser, lobeliesøer, heder der i sig selv er større end 10 ha og omfattet af § 3 i NBL og overdrev der i sig selv er større end 2,5 ha og omfattet af § 3 i NBL.	Max. totaldeposition på 1,0 kg N/ha pr. år.
Kategori 3	Ammoniakfølsomme naturtyper der ikke er omfattet af kategori 1 og 2 og som ligger uden for Natura 2000 område i form af heder, moser og overdrev der er omfattet af § 3 i NBL samt ammoniakfølsomme skove. For at være ammoniakfølsom skal skove være større end 0,5 ha og mere end 20 m bred og bevokset med træer, der danner eller inden for et rimeligt tidsrum vil danne en sluttet skov af højstammede træer og 1) hvor der har været skov på arealet i lang tid (i størrelsesorden mere end ca. 200 år), så der er tale om gammel »skovjordbund«, 2) hvor skoven er groet frem af sig selv på et naturareal, fx tidligere hede, mose eller overdrev, så jordbunden ikke har været dyrket mark inden for en periode svarende til perioden for gammel »skovjordbund« (dvs. i størrelsesorden mere end ca. 200 år), eller 3) hvor der i skoven er forekomst af naturskovindikerende eller gammelskovsarter, som er medtaget på listen "Arter, der er brugt ved prioritering af naturmæssigt særligt værdifulde skove omfattet af § 25 i lov om skove" og arterne har væsentlig, definerende betydning for skovens naturværdi.	Kommunen vurderer konkret, om der skal fastsættes vilkår om max. merdeposition, og hvad det nødvendige krav til max. deposition skal være. Kravet må dog ikke være under en max. merdeposition på 1,0 kg N/ha pr. år.
Beskyttede naturtyper der ikke hører under Kategori 1-3, men som efter en konkret vurdering, er ammoniakfølsomme.	Kan fx være enge, strandenge og søer	
<p>* Antallet af husdyrbrug ud over det ansøgte opgøres på følgende måde (kumulationsmodel):</p> <ul style="list-style-type: none"> Antal husdyrbrug med en emission på mere end 150 kg NH₃-N pr. år indenfor 200 m Antal husdyrbrug med en emission på mere end 450 kg NH₃-N pr. år indenfor 200-300 m Antal husdyrbrug med en emission på mere end 750 kg NH₃-N pr. år indenfor 300-500 m Antal husdyrbrug med en emission på mere end 1.500 kg NH₃-N pr. år indenfor 500-1.000 m Antal husdyrbrug med en emission på mere end 5.000 kg NH₃-N pr. år indenfor 1.000-2.500 m 		

Tabel 5: Krav til maksimal total- og merdeposition af ammoniak

Kategori 1-natur

De nærmeste internationalt beskyttede naturområder er henholdsvis habitatområdet samt fuglebeskyttelsesområdet Lindet skov, Hønning mose, Hønning Plantage og Lovrup Skov cirka 3 km vest for ejendommen. Indenfor ovennævnte Natura 2000 områder er de 3 nærmeste kategori 1 naturområder udpeget i husdyrgod-

² Bekendtgørelse af lov om naturbeskyttelse LBK nr 240 af 13/03/2019

kendelse.dk for beregning af ammoniakdepositionen. De 3 naturområder er en nedbrudt højmoser ved Råbjerg plantage, et område med ege-blandskov ved Lovrup Skov samt et hedeeareal ved Arrild ferieby. Beregningerne viser, at totaldepositionen til de 3 naturområder er på 0,0 kg N/ha/år.

Nærmeste Kategori 1 natur øst for ejendommen er et område med elle-og askeskov i natura 2000 området Mandbjerg Skov beliggende cirka 7 km nordøst for ejendommen, området påvirkes ligeledes ikke af ammoniak fra husdyrbruget. Der er dermed ikke nogen Kategori 1 naturområder der påvirkes med ammoniakdeposition fra husdyrbruget.

Figur. 5: Afstand til de 2 nærmeste områder med kategori 1 natur.

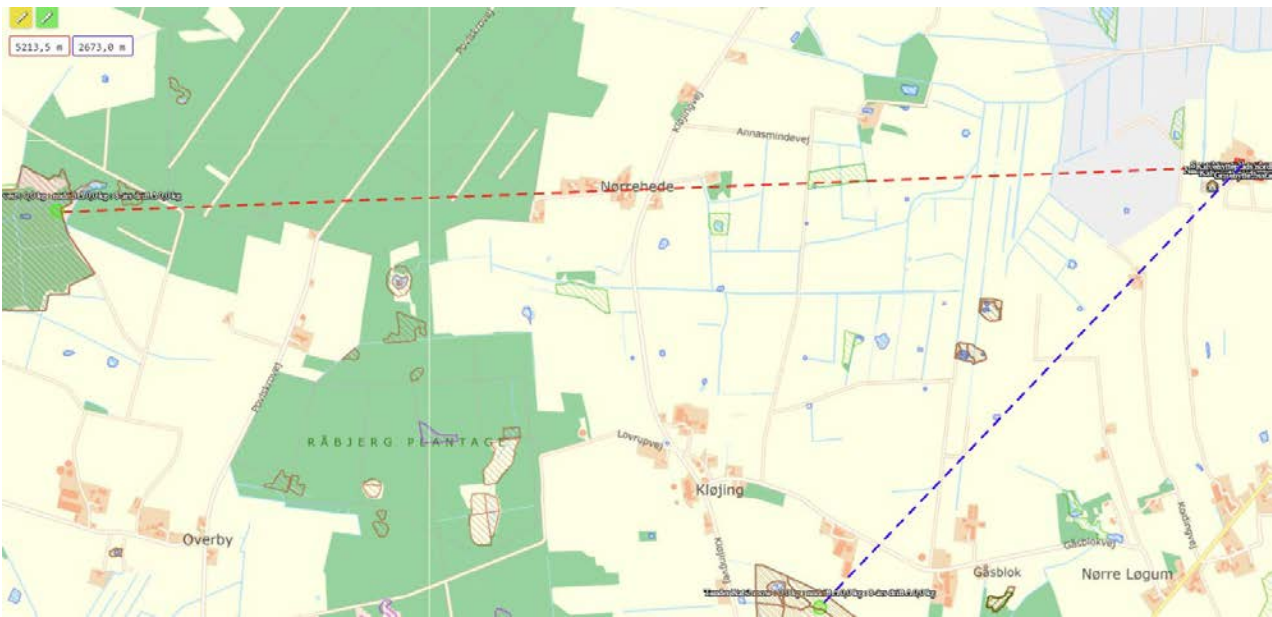
Kategori 2- natur

Ifølge www.husdyrgodkendelse.dk, er de nærmeste kategori 2 naturområder et overdrev ved Gasse hede, der ligger, der ligger ca. 9 km vest/nordvest for anlægget, samt et overdrev ved Teglgård, der ligger cirka 6 km syd for husdyrbruget. Begge steder beregnes ammoniakdepositionen til 0,0 kg N/ha/år.

Ifølge et internt kort fra Tønder Kommune, er der flere kategori 2 naturområder nærmere husdyrbruget. Et moseareal vest for Lovrup skov cirka 5 km vest for husdyrbruget samt et moseareal cirka 2,5 km sydvest for husdyrbruget, begge steder beregnes ammoniak depositionen til 0,0 kg N/ha/år.

Der er dermed ikke nogen Kategori 2 naturområder, der påvirkes med ammoniakdeposition fra husdyrbruget.

Figur. 6: Kategori 2 natur jf. Tønder Kommunes udpegninger. Kategori 2 natur udpeget i husdyrgodkendelse, dk ligger længere væk fra husdyrbruget, og er ikke vist på kortet.

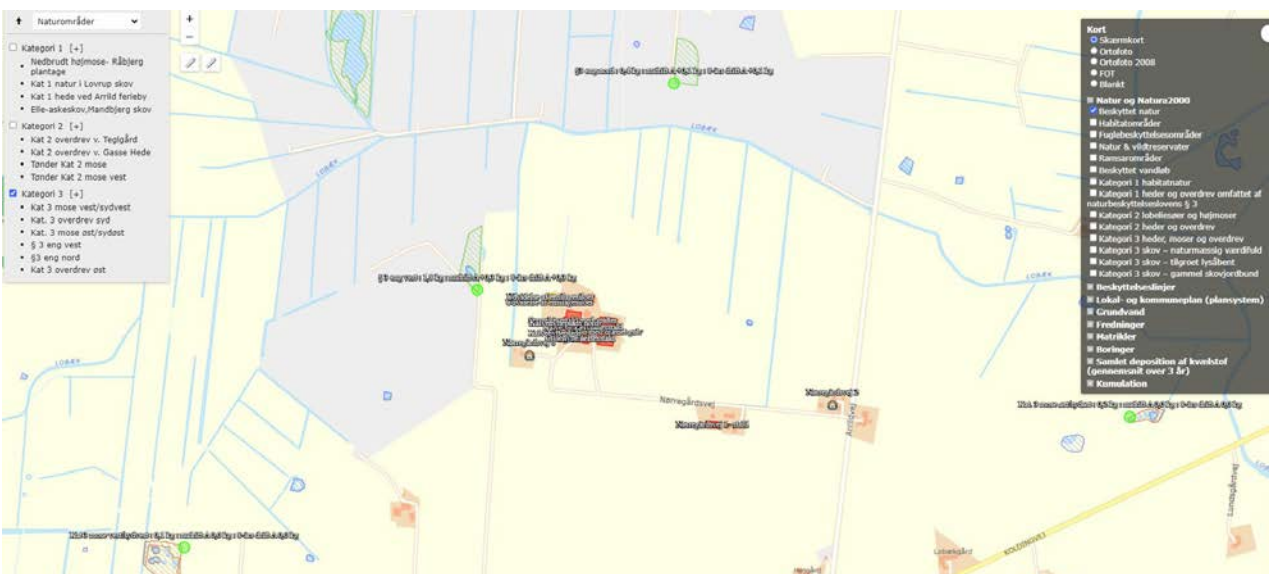
Kategori 3-natur og § 3 natur

Nogle af de naturarealer, der i Tønder Kommunes udpegning er angivet som kategori 2, fremgår af www.husdyrgodkendelse.dk som kategori 3 natur.

Der er ingen kategori 3 naturarealer, Hvor totaldepositionen øges. Nærmeste kategori 3 natur er en mose øst/sydvøst for husdyrbruget, totaldepositionen til mosen er 0,2 kg N/ha/år.

Beskyttelsesniveauerne for kategori 3 natur på maks. 1 kg N/ha/år i merdeposition er således overholdt.

Der er desuden foretaget depositionsregninger til 2 engarealer nær husdyrbruget, et engareal cirka 300 meter vest for ejendommen samt et engareal cirka 700 meter nord for ejendommen. Engområderne er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, men de er ikke kategori 3 natur. Merdepositionen til de 2 engområder er henholdsvis 0,1 og 0,3 kg N/ha/år.

Figur. 7: Kategori 3 natur og § 3 natur.

Oversigt af naturpunkter

Navn:	Kategori:	Opretter:	Kumulation:	Ruhed natur:	Merdeposition (kg N/ha/år):		Totaldeposition (kg N/ha/år):	
					8-års drift	Nudrift:		
Sø mod nord m fund af bilag IV	Kategori 3	Ansøger	0	V	0,0	0,0	0,1	▼
Sø-fund af bilag IV arter	Kategori 3	Ansøger	0	V	0,0	0,0	0,1	▼
Tønder Kat 2 mose vest	Kategori 2	Ansøger	0	Mk	0,0	0,0	0,0	▼
Tønder Kat 2 mose	Kategori 2	Ansøger	0	S	0,0	0,0	0,0	▼
Elle-askeskov, Mandbjerg skov	Kategori 1	Ansøger	2	S	0,0	0,0	0,0	▼
Kat 3 overdrev øst	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,0	0,0	0,2	▼
§3 eng nord	Kategori 3	Ansøger	0	Bn	0,1	0,1	0,4	▼
§ 3 eng vest	Kategori 3	Ansøger	0	Bn	0,3	0,3	1,8	▼
Kat. 3 mose øst/sydøst	Kategori 3	Ansøger	0	Mk	0,0	0,0	0,2	▼
Kat. 3 overdrev syd	Kategori 3	Ansøger	0	Bn	0,0	0,0	0,1	▼
Kat 3 mose vest/sydvest	Kategori 3	Ansøger	0	Mk	0,0	0,0	0,1	▼
Kat 2 overdrev v. Gasse Hede	Kategori 2	Ansøger	0	Mk	0,0	0,0	0,0	▼
Kat 2 overdrev v. Teglgård	Kategori 2	Ansøger	0	Mk	0,0	0,0	0,0	▼
Kat 1 hede ved Arrild ferieby	Kategori 1	Ansøger	2	Mk	0,0	0,0	0,0	▼
Kat 1 natur i Lovrup skov	Kategori 1	Ansøger	1	Mk	0,0	0,0	0,0	▼
Nedbrudt højmose- Råbjerg plantage	Kategori 1	Ansøger	2	Mk	0,0	0,0	0,0	▼

Tabel 6: Ammoniakdeposition (kg N/ha/år) ved naturområder i nærheden af husdyrbruget. I tabellen fremgår total deponeringen samt merdepositionen i forhold til nudriften og 8-års driften. Kilde: Husdyrgodkendelse.dk

3.6 Biologisk mangfoldighed/biodiversitet

Biologiske mangfoldighed/biodiversitet generelt

Som vi læser Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen, så er det den nærliggende biodiversitet, der kan forventes at blive berørt af projektet, der skal beskrives, herunder biodiversitetens relative rigdom, forekomst, kvalitet og regenereringskapacitet i området og dettes undergrund.

FN definerer biodiversitet som: ”*Mangfoldigheden af levende organismer i alle miljøer, både på land og i vand, samt de økologiske samspil, som organismerne indgår i. Biodiversitet omfatter såvel variationen indenfor og mellem arterne som mangfoldigheden af økosystemer.*” Med andre ord er biodiversitet alt liv på jordkloden, herunder dyr, planter, svampe, bakterier og andet levende både på land og i vand.

Et traditionelt husdyrbrug vil kunne påvirke biodiversiteten ved af forrykke næringsstof balancer ved udledning af ammoniak til luften, ved udslip af forurenende stoffer i form af næringsstoffer eller kemikalier, afdrift eller afstrømning af bekæmpelsesmidler anvendt i marken eller ved direkte fysisk påvirkning, fx hvis der fjernes natur, leve-, yngle- eller opholdssteder.

Påvirkningen med ammoniak på naturtyper er beskrevet i det foregående afsnit. I et efterfølgende afsnit under dette punkt beskrives bilag IV-arter og eventuel påvirkning heraf.

Der nedlægges ikke naturområder, og der fjernes ikke levende hegn eller andet. Der er heller ikke pt. planer om at fjerne gamle bygninger. De arealer, der er og bliver inddraget til kalvehytter og gyllebeholder har indtil ændringen været markarealer eller kørearealer rundt om stalde og anlæg, som må forventes at rumme en ret begrænset biodiversitet.

Cirka 400 meter nord for Nørregårdsvej 4 løber det beskyttede vandløb Lobæk, som er spredningskorridor, og udpeget som særlige økologisk forbindelseslinie i kommuneplanen, som beskrevet under pkt. 3.4.

Vurdering af påvirkning af biologisk mangfoldighed / biodiversitet.

Eftersom det nye byggeri placeres på dyrket mark, og indenfor det i forvejen bebyggede areal, så forventes der ingen væsentlig påvirkning af biologisk mangfoldighed eller biodiversitet som følge af projektet.

Bilag IV-arter

Bilag IV arter er særligt beskyttede dyrearter, der fremgår af bilag IV i EU's habitatdirektiv. Det betyder, at arternes yngle- og rasteområder ikke må beskadiges eller ødelægges.

Af faglig rapport fra DMU nr. 635, Håndbog over dyrearter på habitatdirektivets bilag IV ³ findes en liste over bilag IV arters udbredelse i et grid på 10 km x 10 km fordelt over hele landet. Der er desuden udgivet en videnskabelig rapport i 2013 over overvågning af arter⁴. Af rapporterne fremgår, at nedenstående arter kan være registreret i nærområdet til husdyrbruget.

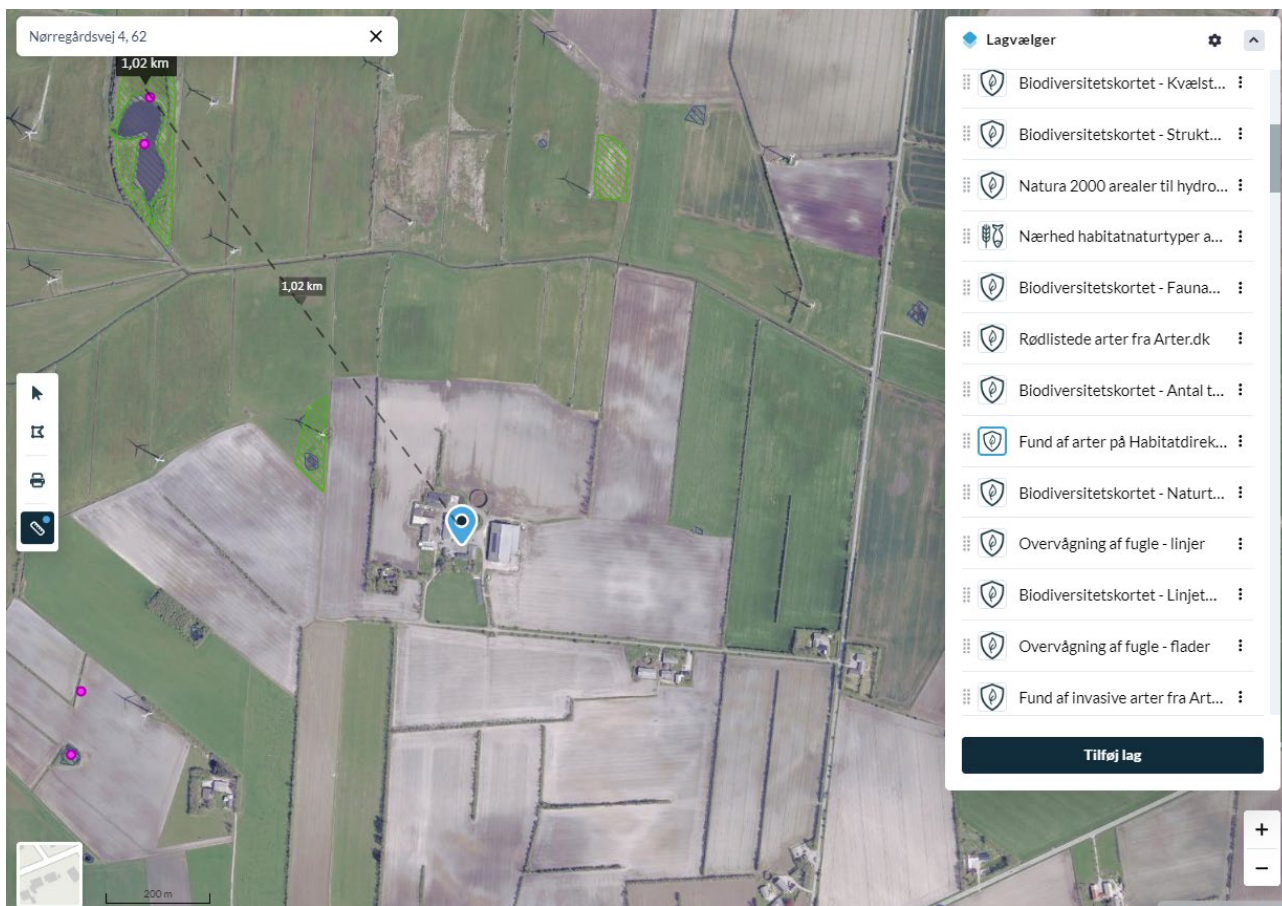
Dansk navn	Videnskabeligt artsnavn
Pattedyr	
Vandflagermus	Myotis daubentonii
Sydflagermus	Eptesicus serotinus
Pipistrellflagermus	Pipistrellus pipistrellus
Padder	
Stor vandsalamander	Triturus cristatus
Spidssnudet frø	Rana arvalis
Løgfrø	Pelobates fuscus
Krybdyr	
Markfirben	Lacerta agilis

Tabel 7: Liste over Bilag IV arter.

Derudover er der indhentet data for registreringer af bilag IV arter fra Miljøportalen (Figur 8), over registrerede bilag IV arter indenfor en radius af 1.000 meter fra husdyrbruget.

³ Søgaard, B. & Asferg, T. (red.) 2007: Håndbog om arter på habitatdirektivets bilag IV – til brug i administration og planlægning. Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet. – Faglig rapport fra DMU nr. 635. 226 s. <http://www.dmu.dk/Pub/FR635.pdf>

⁴ AARHUS UNIVERSITET DCE – NATIONALT CENTER FOR MILJØ OG ENERGI Videnskabelig rapport nr. 50 fra 2013 Overvågning af arter 2004-2011 <https://www2.dmu.dk/Pub/SR50.pdf>

Figur 8: Kort over registreringer fra besigtigelser v. Miljøstyrelsen og Aabenraa Kommune. Kilde: arealinformation.

I punkterne mod nordvest samt det ene punkt mod sydvest er der fundet spidssnudet frø, alle registreringer er ved en naturbeskyttet sø.

I det andet punkt mod sydvest, fremgår det, at der er registreret fund af Bred Vandkalv. Det antages at fundet har været ved den sø, hvor spidssnudet frø er registreret.

Beregningerne af ammoniak deposition til de områder, hvor Bilag IV arterne er registreret, viser at der er en totaldeposition på 0,1 kg N/ha/år.

Gamle bygninger og træer **kan** fungere som dagskjul og overvintringssteder for flagermus.

Markfirben findes typisk på åbne, varme, solrige lokaliteter som jernbane- og vejskråninger, sten- og jorddiger, heder, overdrev, grusgrave, strandenge, kystskrænter og sandede bakkeområder. Der er umiddelbart ingen sådanne områder i nærheden af husdyrbruget.

Samlet vurdering vedr. natur og bilag IV-arter

Ingen kategori 1 eller kategori 2 naturområder påvirkes af ammoniakdeposition fra husdyrbruget.

Den højeste merdeposition til kategori 3 natur eller § 3 natur er 0,3 kg N/ha/år.

Det mest restriktive krav kommunen kan stille til kategori 3 natur er en merdeposition på maks. 1,0 kg N/ha/år, og dette er overholdt.

De naturbeskyttede søer, hvor der er registret bilag IV arter er ikke omfattet af afskæringskriterierne i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen. Det antages at en totaldeposition på 0,1 kg N/ha/år er uden betydning for søernes funktion som levesteder. Det må forventes, at søerne modtager en vis afstrømning fra de ovenfor liggende dyrkede arealer, og vil være næringspåvirkede i nogen grad, hvorved en luftbåren mertilførsel på 0,1 kg N/ha/år ikke vil bevirke en tilstandsændring.

Da husdyrbruget med det ansøgte overholder ammoniakdepositionskravene til kategori 1 og 2 natur, og ikke giver anledning til merdeposition over 1 kg N/ha/år til sårbare kategori 3 eller til øvrige beskyttede naturområder vurderes det, at afsætning af ammoniak fra husdyrbruget ikke vil have en negativ indvirkning på naturområder og dermed Bilag IV-arters levesteder i nærheden af husdyrbruget.

Ud fra de tilgængelige oplysninger om fund af bilag IV-arter i området, og ud fra karakteren af de ændringer, der indgår i det ansøgte projekt, vurderes det, at projektet ikke vil have en negativ påvirkning af Bilag IV-arter og deres potentielle levesteder.

3.7 Lugtemission

Nærmeste lugtberegningspunkter er udpeget i skema 242783 i Husdyrgodkendelse.dk.

Nærmeste nabo uden landbrugspligt er Nørregårdsvej 6, som ligger ca. 72 m sydvest for den nærmeste stald, og 117 m fra det vægtede centrum af staldene.

Nærmeste nabo til den anden side er Nørregårdsvej 2, som ligeledes er uden landbrugspligt. Den ligger ca. 300 m øst for den nærmeste stald, og 638 m fra det vægtede centrum af staldene.

De 2 naboer er vist på figur 9.

Nærmeste bolig i samlet bebyggelse er Roostvej 3A i landsbyen Roost beliggende cirka 3 km væk og den Nærmeste byzone er ved Arrild beliggende cirka 2 km væk. Der er ikke indsat kort for de 2 placeringer, idet de er beliggende langt fra husdyrbruget.

Figur 9: Nærmeste nabobeboelser uden landbrugspligt.

De beregnede lugtgenafstande til enkelt naboer, samlede bebyggelse og byzone ses i tabel 8. Det fremgår at genafstandene er overholdt.

Der er andre husdyrbrug med en ammoniakemission på mere end 750 kg N pr. år indenfor en radius af 300 m fra nærmeste byzone ved Arrild samt fra samlet bebyggelse ved Roost, der er derfor udført beregninger med kumulation.

Samlet resultat af lugtberegning

Bebyggelse	Kumulation	Model	Ukorrigeret geneafstand (m)	Korrigeret geneafstand (m)	Vægtet gennemsnitsafstand (m)	Genekriterie overholdt
 Nørregårdsvej 2	0	FMK	117	117	636,9	Ja
 Nørregårdsvej 6	0	FMK	117	117	216,8	Ja
 Roostvej 3A	2	NY	340,6	408,7	3274,2	Ja
 Arrild Ejerlav, Arrild	1	NY	505,2	555,7	2138	Ja
 Arrild Ejerlav, Arrild	0	NY	505,2	505,2	2217,1	Ja

Tabel 8: Beregning af lugtgeneafstand til nærmeste nabo, samlede bebyggelser og byzoner.

Vurdering

Husdyrgodkendelse.dk beregner udelukkende lugt fra stalde. Ud over lugt fra staldene, kan der være lugt fra gyllebeholdere. Fra gyllebeholdere kan der være lugtavgivelse især i forbindelse med omrøring og pumpning. Der vil også kunne forekomme lugtgener i forbindelse med udbringning af husdyrgødning på marker. Der er generelle regler i husdyrgødningsbekendtgørelsen for udbringning af gylle op til byzone- eller sommerhusområder og lokalplanlagte områder, hvor lokalplanen udlægger området til boligformål. Dette betyder, at der ikke må udbringes husdyrgødning inden for 200 m fra disse områder på lørdage, søndage og helligdage.

Lugt opfattes forskelligt af forskellige personer. Det kan derfor ikke afvises, at nogle vil finde lugtgeneafstandene utilstrækkelige, mens andre ikke føler sig generet, selv om de bor inden for lugtgeneafstandene. Der er ikke kendskab til, at lugt fra husdyrbrug er direkte sundhedsskadelig.

3.8 Øvrige emissioner og gener

I de efterfølgende underpunkter beskrives potentielle gener fra støj, rystelser og vibrationer, støv, lys, skadedyr og transporter.

3.8.1 Støj

På husdyrbruget vil der forekomme støj i forbindelse med fodring, transporter med gylle til og fra ejendommen, afhentning af mælk, ensilering, indkørsel af foder og halm samt udmugning. Der vil være støj fra maskiner og lastbiler, samt støj fra dyrene.

Der er mekanisk ventilation i kalve og kælvnings stald, der er i drift cirka halvdelen af året og der er en ventilator i den ene sengestald, der supplerer den naturlige ventilation i særligt varme perioder - cirka 14 dage om året. De øvrige bygninger har naturlig ventilation.

Støjende aktiviteter på ejendommen sker typisk i dagtimerne. Afhentning af mælk sker på tidspunkter fastlagt af mejeriet i forhold til deres transportruter, og det kan f.eks. også være tidlig morgen eller i nattetimerne. I forbindelse med høst og ensilering kan der forekomme støj ved f.eks. ensilering, der kan foregå ud over aftenen eller undtagelsesvist i døgndrift. Udkørsel af gylle kan ligeledes foregå på "skæve" tidspunkter, hvis det er nødvendigt, f.eks. på grund af vejforholdene.

De nærmeste naboer ligger så langt væk, at støj ikke vurderes at udgøre et problem.

Vurdering

Støj og evt. lavfrekvent støj vurderes at være af et omfang, der ikke vil kunne genere naboer, idet der ikke forventes støjgener udenfor ejendommens arealer.

På baggrund af ovenstående, vurderes det, at Miljøstyrelsens vejledende støjgrænser kan overholdes og at støjen fra anlægget med tilknyttede aktiviteter generelt ikke vil give anledning til væsentlige støjgener for naboerne.

Det foreslås, at der fastsættes vilkår for støj i overensstemmelse med Miljøstyrelsens støjvejledninger.

3.8.2 Rystelser og vibrationer

Der kan eventuelt forekomme mindre rystelser i forbindelse med transporter til og fra husdyrbruget og internt på husdyrbruget. Kilder kan fx være gyllepumper, traktorer (specielt ved stakning af ensilage), malkeanlæg samt andre maskiner.

De typer stationære anlæg, der benyttes på traditionelle husdyrbrug, giver ikke anledning til rystelser og vibrationer, der kan mærkes, andet end hvis man opholder sig klods op ad anlæggene. De eneste rystelser, der eventuelt vil kunne opleves af omgivelserne, vil være, hvis nabobeboelser ligger meget tæt på overkørsler til husdyrbruget, hvor der foregår trafik af gyllevogne, transporter af foder og dyr mv. Der ligger ingen nabobeboelser i direkte tilknytning til overkørslerne til husdyranlægget ved Nørregårdsvej 1 eller 4.

Vurdering

Rystelser og vibrationer fra husdyrbruget og transporter vurderes at være af meget begrænset omfang og det derfor ikke vil være til gene for naboer.

3.8.3 Støv

Støv vil primært forekomme fra transport i forbindelse med indkørsel af foder og strøelse, udbringning af gylle og dybstrøelse og markarbejde i tørre perioder, hvor evt. jord på veje kan hvirvles op. Kraftfoder læsses af i lade, og foderblanding foregår på betonpladsen, som vender væk fra nærmeste nabo.

Halm opbevares i laden, og udstrøning af halm sker indendørs i dybstrøelsesafdelingerne.

Vurdering

Generelt vurderes støv ikke at være af et omfang, der ikke vil kunne genere naboer, da der er god afstand, og da der holdes rent og ryddeligt omkring ejendommen.

På baggrund af ovenstående vurderes det, at støv fra anlægget med tilknyttede aktiviteter ikke vil give anledning til væsentlige gener for de omkringliggende nabobeboelser.

3.8.4 Lyspåvirkning

Lyset udenfor staldene er helt slukket i perioden fra kl. 24-04.30. Uden for dette tidsrum styres belysningen udenfor af bevægelsessensor. Om dagen er der dagslys i kostalden, og om natten er der nogle få lamper tændt, så køerne kan orientere sig. Der tændes lys der, hvor der arbejdes efter behov.

I forbindelse med transporter af mælk, dyr, foder, stakning af afgrøder på ensilagepladser og kørsel med husdyrgødning vil der holde/køre lastbiler og traktorer med lys på ved mælketanken, staldene, foderladen, ensilagepladserne og gyllebeholderen.

Vurdering

Som beskrevet ovenfor er der kun det nødvendige elektriske lys tændt ved ejendommen.

Lyspåvirkning fra lastbiler er kortvarig og da transporter hovedsageligt kommer på hverdage i dagtimerne vurderes det ikke at være til væsentlig gene for de nærmeste naboer.

Med omfanget af den udvendige belysning, afstanden til veje og afstanden til naboejendomme, vurderes lys ikke at kunne medføre gener for naboer eller vejtrafik.

3.8.5 Skadedyr

Der anvendes larvemiddel fra Mortalin, som primært strøs ud i dybstrøelsen i foråret og om sommeren. Desuden hænges der limstrimler op ved kalvene. Fluebekæmpelse sker i overensstemmelse med Statens Skadedyrlaboratoriums retningslinier. Generelt er der ikke problemer med store forekomster af fluer, da der holdes god hygiejne.

Opbevaring af foder sker på ensilagepladsen og i planlagre i foderladen, og der fejes op ved eventuelt spild, så der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter og mus m.v.). Hvis der observeres rotter anmeldes det til Ewers, som der er tegnet sikringsordning med.

Den kommunale rottebekæmpelse fører et årligt lovpligtigt tilsyn med ejendommen.

Vurdering

De beskrevne bekæmpelsestiltag vurderes at være tilstrækkelige til, at der ikke er risiko for gener fra skadedyr. Med effektiv rottebekæmpelse vil der være begrænset fare for menneskers sundhed, da overførsel af smitte med bakterier, vira og protozoer dermed begrænses mest muligt.

3.8.6 Transporter

Transporter til og fra husdyrbruget sker via de 2 indkørsler ved Nørregårdsvej 4 samt den vestlige indkørsel til Nørregårdsvej 1. Derudover er der 1 indkørsel til stuehuset på Nørregårdsvej 1.

Antallet af tunge transporter fremgår af nedenstående skema. Herudover er der kørsel med personbiler i forbindelse med dyrlægebesøg, konsulenter, kontroller mv. Antallet af transporter er skønnede.

Transporter	antal/år
Foder	45
Fyringsolie/brændstof	14
Afhentning af mælk	183
Flytning af opdræt fra 4 til 1	10
Flytning af opdræt fra nr. 1 til nr. 4	10
Afhentning af døde dyr	30
Levering af diverse sækkevarer mv.	25
Kørsel med ensilage	700
Transport af gylle til lejet beholder	22
Biogas	53 Gylle 25 Dybstrøelse
Gyllekørsel	378
Transport af fast gødning til Nørregårdsvej 1	2
Udbringning af fast gødning / dybstrøelse	29

I alt	1526
-------	------

Størsteparten af transporterne sker indenfor normal arbejdstid (ml. kl. 7 og 18), mens der i forbindelse med ensilering og udkørsel af gylle vil kunne foregå transporter på andre tidspunkter.

På nuværende tidspunkt afhentes mælk hver anden dag omkring kl. 6-7.

Majs og græs snittes ude på marken hele døgnet rundt, når det står på. Der køres ca. 210 læs majs og ca. 490 læs græs.

Kørselsruterne er korte, idet bedriftens arealer ligger tæt omkring ejendommen. Kun gylle til aftalearealerne transporteres lidt længere væk.

Nørregårdsvej er meget lidt trafikeret, mens der er mere trafik på Arrildvej.

Der forventes ikke en stigning i antallet af transporter i forbindelse med den ansøgte udvidelse/ ændring af husdyrbruget.

Vurdering vedr. transport

Den eneste ændring i antallet af transporter er, at dybstrøelse og en del af gyllen nu leveres til biogas.

Det er ganske få naboer, der vil mærke transporterne til og fra ejendommen, og Nørregårdsvej er meget lidt trafikeret. Generelt vurderes transporter ikke at være væsentligt til gene for omboende, da der ikke ligger beboelser i umiddelbar nærhed og i forbindelse med ind- og udkørsel.

3.9 Reststoffer, affald og naturressourcer

3.9.1 Døde dyr

Døde dyr lægges på betonrist ved østligste vejadgang til Nørregårdsvej 4, i skygge af levnede hegn. Nærmeste nabobeboelse ligger i en afstand af ca. 200 m. Pladsen er ikke synlig fra offentlig vej. Døde dyr afhentes af Daka. Tilmelding til DAKA sker straks og DAKA afhenter snarest muligt på hverdage.

Vurdering

Pga. pladsens placering kan hverken naboer eller forbigående blive generet i forbindelse med opbevaring og afhentning af døde dyr.

3.9.2 Affald

I nedenstående skema er oplistet husdyrbrugets affaldstyper, opbevaringssteder, transportører, modtageanlæg samt skønnede årlige affaldsmængder.

Affaldstype	Opbevaringssted	Transportør	Modtageanlæg	Mængder
Olief- og kemikalieaffald:				
Spildolie	Lade	Ejer	Kommunal genbrugsplads	20 l
Olief- og brændstoffiltre	Lade	Ejer	Kommunal genbrugsplads	2. stk
Blyakkumulatorer	Lade	Ejer	Kommunal genbrugsplads	1 stk.
Batterier alle typer	Lade i beholder på 0,5 l	Ejer	Kommunal genbrugsplads	En fyldt beholder
Rester af bekæmpelsesmidler	-	-	-	Ingen

Spraydåser	Dyrlægerum	Ejer	Kommunal genbrugsplads	Ca. 15 stk
Medicinrester	Dyrlægerum	Dyrlæge	-	Små mængder, normalt er det nøje afmålt til den foreskrevne behandling
Kanyler i særlig beholder	Dyrlægerum	Dyrlæge	-	Små mængder
Fast affald:				
Tom emballage (rent papir/pap)	Container til sortering	Kommunal ordning		
Tom emballage (rent plast)	Container til sortering	Kommunal ordning		
Overdækningsplast	Container fra Marius Petersen	Marius Petersen		
Lysstofrør, LED og elsparepærer	Lade	Ejer	Kommunal genbrugsplads	
Jern og metal	Staldkontor	Skrothandler		
Døde dyr	Opbevaringsplads ved indkørsel	DAKA	DAKA	Ca. 25 pr. år
Diverse restaffald	Container fra Marius Petersen	Marius Petersen		

Affaldsmængder er skønnede.

Maskiner serviceres som oftest på værksted. Marker passes i al væsentlighed af maskinstation, herunder såvel gylleudbringning, sprøjteopgaver samt ensilering.

Der benyttes ikke mere foder, end der er behov for, og husdyrgødning anvendes til gødskning af marker, andet uundgåeligt affald sorteres med henblik på genanvendelse, og kun restfraktioner ender i container med brændbart affald.

Vurdering

Det vurderes, at husdyrbruget sorterer, opbevarer og bortskaffer affald miljømæssigt forsvarligt og i overensstemmelse med Tønder Kommunes affaldsregulativer. Det vurderes endvidere, at der ikke vil opstå gener i forbindelse med bortskaffelse af affald.

3.9.3 Olie- og kemikalier

Der opbevares ikke plantebeskyttelsesmidler på ejendommen, da der ikke sprøjtes fra denne ejendom.

På Nørregårdsvej 4 er der en dieselolietank, den er på 2.500 l fra 2011, samt en Fyringsolietank på 1.220 l fra 2008. På Nørregårdsvej 1 er der en fyringsolietank på 1225 l fra 2005.

Rengøringsmidler til malkestald og mælketank står ved malkecenteret. Herfra er der afløb til gyllebeholderen, så evt. spild af vaskemidler vil blive opsamlet i gyllen.

Vurdering

Med den beskrevne opbevaring af olie og kemikalier på husdyrbruget vurderes det, at der ikke er risiko for, at der under normale forhold kan ske udslip af sådanne stoffer. Husdyrbruget har en beredskabsplan, hvor der er instrukser for, hvordan uheld med olie og kemikalier skal håndteres.

3.9.4 Råvarer

Foder til kvæg består af ca. 75 % (målt i ton) hjemmeavlet grovfoder, hovedsageligt majs og græs og derudover indkøbt foder. Foderplanen afstemmes med en mineralblanding for at tilgodese kreaturerens behov for næringsstoffer.

Fodersammensætningen afstemmes i forhold til dyrenes biologiske behov (kalv, kvie, malkende ko, goldko og slagteko). For at opnå så præcis en næringsstofsammensætning som muligt, udtages der analyser af grovfoderet, som ligger til grund for sammensætning af det indkøbte foder. Optimeringen af foderplanen sker bl.a. på protein, så overforsyning såvel som underforsyning undgås. Overforsyning med protein medfører en belastning på miljøet, men det overbelastet også koen.

Mælkeproducenter er interesseret i, at ovenstående er i orden, da ubalance i foderets sammensætning betyder forringelse af foderudnyttelsen og dermed forringelse af det økonomiske udbytte.

Ensilage opbevares på ensilagepladser samt evt. i markstak, og indkøbt foder opbevares i planlager i foderladen.

Vandforbruget er beskrevet i punkt 3.9.6.

Vurdering

Der er ikke længere mulighed for at anvende fodringsteknikker som virkemiddel til at reducere ammoniakemissionen, idet fodringsteknikkerne ikke længere fremgår af Miljøstyrelsens Teknologiliste. I de nye godkendelser til en bestemt størrelse produktionsareal, er der således ikke på nuværende tidspunkt en målbar effekt af fodringstiltag. Der bør derfor ikke stilles vilkår om dokumentation af foderplaner og lignende.

Husdyrbruget vil dog også fremadrettet udarbejde og følge foderplaner, og optimere på foderforbruget.

3.9.5 Energiforbrug

På husdyrbruget anvendes der primært elektricitet til malkning, nedkøling af mælk, opvarmning af vand til vask, pumpning af ensilagevand, belysning, skrabe anlæg og øvrige elektriske maskiner.

Ud fra normtal fra håndbog for kvæg er det forventede forbrug beregnet til 201.000 ved det nuværende dyrehold. Forbruget er i 2022 opgjort til 186.490 kWh, Med godkendelsen vil der blive mulighed for større variationer i dyreholdet, men elforbruget forventes ikke at stige med de ansøgte ændringer.

Ansøger har fået etableret solceller på ejendommen som producerede 41.000 kWh i 2023, og her var den indkøbte el kun på 121.800 kWh.

For at spare på energien er der skiftet til LED-lys i den store kostald samt malkestalden. Lyset udenfor staldene er helt slukket i perioden fra kl. 24-04.30. Uden for dette tidsrum styres belysningen udenfor af bevægelsessensor.

Der er etableret et nyt system, som gør at der kun er behov for at vaske med varmt vand en gang, hvilket sparer på både strøm og vand. Mælkerummet er isoleret. Vakuumpumpe og mælkepumpe er frekvensstyret, hvilket er energibesparende.

Overskudsvarme fra vakuumpumpe bruges til at opvarme mælkecenteret.

Alle stalde er med naturlig ventilation. På den gamle stald suppleres den naturlige ventilation med temperaturstyret mekanisk ventilation i de varmeste perioder om sommeren.

Med undtagelse af gylleaftaleareal ved Løgumgårde, ligger alle arealer tæt omkring ejendommen, hvorved der ikke bruges energi på at fragte husdyrgødning og foder langt omkring. Forbruget af dieselolie er i 2022 opgjort til 30.530 l.

Vurdering

Det vurderes at ansøger løbende har gjort en række energibesparende foranstaltninger og løbende har fokus på mulighederne for yderligere tiltag.

3.9.6 Vandressourcen og vandforbrug

Løgumgårde vandværk leverer vand til beboelse og produktion på Nørregårdsvej 4. Der er dog etableret en indvindingsboring i 2016 til vand til mælkekøling, så der ikke bruges vandværksvand som kølevand.

På Nørregårdsvej 1 er der en privat boring, der forsyner produktion og stuehus på denne ejendom. Der er desuden en markvandingboring på Nørregårdsvej 1, der anvendes til markvanding.

Der er 2 vandmålere på Nørregårdsvej 4, forbruget af vand fra Løgumgårde vandværk er i 2022 opgjort til henholdsvis 9.341 m³ samt 2.734 m³ – i alt 12.075 m³, forbruget forventes ikke at stige ved det ansøgte.

Vand benyttes primært til drikkevand til dyr, vask af malkestald, mælketank mv. sanitære forhold samt forbrug i beboelserne.

Herudover benyttes vand til markvanding. Husdyrbrugets forbrug til markvanding reguleres af ejendommens indvindingstilladelser, og beskrives derfor ikke nærmere i denne miljøkonsekvensrapport. Da de fleste af husdyrbrugets arealer består af sand i deøverste lag, er det en forudsætning for en effektiv grovfoderproduktion, at afgrøderne kan vandes i tørre perioder.

Af vandbesparende foranstaltninger er der drikkekar til køerne, og der benyttes højtryksrensere til vask af maskiner og kalvehytter.

Det er ikke udarbejdet planer for vedligehold og reparationer, men ved daglig inspektion vil der blive undersøgt for eventuelle lækager i forbindelse med drikkevandssystemet med efterfølgende igangsætning af reparation.

Der er et væsentligt incitament til at spare på vandet, idet alt vaskevand og drikkevandsspild i stalden skal opsamles og ledes til gyllebeholder.

Vurdering

Det vurderes, at der er fokus på at holde vandforbruget så lavt som muligt. Det tilstræbes at spare på vandet for at undgå unødigt vand i gyllen, som skal opbevares og bringes ud.

3.9.7 Spildevand og restvand

Afløbsforholdene på ejendommen fremgår af afløbsplanerne på bilag 2.

Spildevand i form af rengøringsvand til vask af stalde, mælkerum og malkestald ledes til gyllebeholder.

Vand fra udendørs vask af maskiner ledes ligeledes til gyllebeholder. Vask foregår på den åbne plads foran ensilagepladser.

Vand fra ensilagepladser og kalvehyttepladser opsamles og ledes til gyllebeholder

Tagvand fra den vestlige side af bygningerne ledes til åben grøft mod nordvest. Tagvand fra den østlige del af bygningerne ledes til dræn mod nordøst.

Sanitært spildevand fra stuehuset på henholdsvis Nørregårdsvej 1 og 4 ledes via septiktank til sivedræn. Der er ikke toilet/bad i staldene.

Vurdering

Alt forurenede vand opsamles, og håndteres som husdyrgødning med opbevaring i gyllebeholder.

Der kommer ikke nye tagarealer, med udledning til dræn eller grøft. Det vurderes derfor, at der ikke er behov for ansøgning spildevandstilladelse/udledningstilladelse.

3.10 Klima

Mælkeproduktionen bidrager til udledning af klimagasser som metan, lattergas og CO₂. Det er især dyrenes omsætning af foder, der bidrager til metanudskillelsen, og staldgødningen, der bidrager til lattergas- og metanudskillelsen, mens CO₂-udskillelsen stammer fra strøm- og dieselforbruget.

Med husdyrbrugets solcelleanlæg produceres en del af elforbruget som grøn strøm.

Husdyrbruget leverer mælk til Arla Foods og bliver derfor tilskyndet til at arbejde på at reducere husdyrbrugets CO₂-aftryk. Det er Arlas Foods overordnede mål at reducere CO₂-udledningen med 30 procent inden 2030 og blive CO₂ neutral i 2050. Arla har lavet en ordning, så landmænd, der indrapporterer data via Arlas klimatjekværktøj, modtager et ekstra beløb pr. leveret liter mælk. De områder, der måles med klimatjekket er antal dyr, fodersammensætning, produktion af afgrøder, anvendelse af gødning, håndtering af husdyrgødning, anlæg på gårdens område, forbrug af elektricitet, brændstof og vedvarende energi. Produktionen på Nørregårdsvej 1 og 4 har også gennemgået et Arla klimatjek.

Med den nuværende udvikling falder CO₂-udledningen i gennemsnit med ca. 1 % om året for malkekævsbesætninger. Det er Arla Foods mål, at andelshaverne skal øge reduktionen til ca. 3 % om året.

Arla er endvidere i gang med at se på muligheden for at mindske udledningen af metan. Arla har sammen med Aarhus Universitets Center for Cirkulær Bioøkonomi oprettet et professorat og et 5-årigt projekt, der skal undersøge muligheden for at reducere klima- og miljøpåvirkningen fra mælkeproduktionen ved i langt højere grad at udnytte lokalt producerede biomasser og at se på nye måder at sammensætte foderblandingerne, så kørnens fordøjelse udleder mindre metan.

I forhold til klimaændringer er det især et ændret nedbørsmønster, der kan tænkes at påvirke husdyrbruget, da husdyrbruget ligger langt fra havet, og derfor ikke vil være direkte påvirket af f.eks. havspejlsstigninger. Der ses en tendens til øget nedbør i det centrale Sønderjylland over de sidste ca. 10 år, og det vil betyde en lidt øget mængde regnvand i gyllebeholdere. Dette imødekommes ved etablering af en ny gyllebeholder.

Husdyrbruget leverer allerede i dag dybstrøelse samt en del af gyllen til biogas. Udledningen af klimagasserne metan og kuldioxid fra husdyrgødningen reduceres, samtidig med at den metan, der udvindes i biogasanlægget kan erstatte fossile brændsler som naturgas til opvarmning og diesel til transport. Herved er husdyrbruget med til at nedbringe den samlede klimabelastning.

Vurdering

Det vurderes, at husdyrbruget gennem afsætning af gødning til biogas, deltagelse i Arlas Klimatjek og gennem løbende energibesparende forbedringer, gør hvad der er muligt for at nedsætte husdyrbrugets klimapåvirkninger.

3.11 Forslag til egenkontrol

Det forslås at de vilkår til egenkontrol vedrørende indretning og drift af de fast drænedede gulve med ajlefløb og skraber, der er stillet i miljøgodkendelsen fra 2013, videreføres i den nye miljøgodkendelse.

3.12 BAT-Ammoniakemission

BAT-niveauet for husdyrbruget beregnes i Husdyrgodkendelse.dk og fremgår af Tabel 9.

Samlet BAT beregning 			
	Stalde	Lagre	Total
Samlet BAT krav (kg NH ₃ -N /år)	4217	883	5100
Faktisk emission (kg NH ₃ -N /år)	4217	883	5100
Forskel (kg NH ₃ -N /år)	-	-	0
Vejledende BAT Overholdt?	-	-	Ja

Tabel 9: BAT-beregning vedr. ammoniak fra husdyrbruget.

Forudsætningen for BAT-beregning er, at der allerede foreligger en miljøgodkendelse efter Husdyrloven på de eksisterende staldafsnit, der ikke ændres, og derfor ikke stilles nye BAT-krav til.

De nye ansøgte produktionsarealer består af kalvehytter og kalvestald, som alle er med dybstrøelse, hvor BAT kravet er overholdt. BAT kravet er ligeledes overholdt ved etablering af ny gyllebeholder.

BAT krav opnåelig ved anvendelse af BAT for nye og eksisterende stalde 				
Staldnavn	Navn på dyretype og staldsystem eller flexgruppe	Forudsætning for BAT-beregning	BAT krav ved ny stald (kg NH ₃ -N / (m ² · år))	BAT krav ved eksisterende stald (kg NH ₃ -N / (m ² · år)) ^c
Stald med drænet gulv	Alle kvæg; Fast drænet gulv med skraber og ajleaffløb ^a	Eksisterende staldafsnit	0,89	0,89
Stald med drænet gulv	Alle kvæg; Dybstrøelse ^a	Eksisterende staldafsnit	0,84	0,84
Sengebåsestald med spalter	Alle kvæg; Sengestald med spalter (bagskyl eller ringkanal) ^a	Eksisterende staldafsnit	0,89	1,16
Kalve og kælvningsstald	Alle kvæg; Dybstrøelse ^a	Eksisterende staldafsnit	0,84	0,84
Kalve og kælvningsstald	Alle kvæg; Sengestald med spalter (bagskyl eller ringkanal) ^a	Eksisterende staldafsnit	0,89	1,16
Dybstrøelsesstald	Alle kvæg; Dybstrøelse ^a	Eksisterende staldafsnit	0,84	0,84
Kalvestald	Alle kvæg; Dybstrøelse ^a	Nyt (inkl. renoveret) staldafsnit	0,84	0,84
Kalvehytteplads	Alle kvæg; Dybstrøelse ^a	Nyt (inkl. renoveret) staldafsnit	0,84	0,84
Kalvehytteplads nord	Alle kvæg; Dybstrøelse ^a	Eksisterende staldafsnit	0,84	0,84
Nørregårdsvej 1- stald	Alle kvæg; Dybstrøelse ^a	Eksisterende staldafsnit	0,84	0,84
Grisehytte	Slagtesvin; Dybstrøelse, hele arealet	Nyt (inkl. renoveret) staldafsnit	2,30	2,30

Tabel 10: Forudsætning for BAT-beregningen (ny eller eksisterende stald).

Vurdering

Beregningerne i Husdyrgodkendelse.dk viser, at BAT-niveauet for ammoniak overholdes.

3.13 Risiko for ulykker og katastrofer

Husdyrbrugets daglige tiltag for at begrænse forurening og gener er beskrevet under punkterne 3.4-3.10. Forholdsregler i forbindelse med uheld med olie, kemikalier, gylle og brand er beskrevet i husdyrbrugets beredskabsplan. Beredskabsplanen opbevares i staldkontoret og opdateres løbende, når der er behov.

De største ulykker, der kan forekomme på husdyrbruget, der kan give anledning til en akut forurening, er udslip af gylle, forurenede vand fra ensilagepladser eller fx olie. Gylleudslip vil kunne ske fx i forbindelse med overpumpning, ved brud på gyllebeholder ved påkørsel eller lignende.

Eksisterende og nye stalde, gyllekanaler og gyllebeholdere mv. er/bliver etableret med tætte og stabile bunde og sider, gyllerør er/bliver etableret tætte. Gyllebeholderne er desuden omfattet af 10 års beholderkontrollen og bliver kontrolleret løbende.

Ejendommen ligger i et forholdsvis fladt terræn med god afstand til vandløb, dræn og åbne grøfter. Fra eksisterende gyllebeholdere på Nørregårdsvej 4 til nærmeste afvandingsgrøft mod nordvest er der min. 75 m. Terrænet falder svagt mod nord. Ved lækage eller kollaps vil indholdet ikke løbe til førnævnte grøft men ud over markerne mod nord. Afstanden til nærmeste vandløb er 300 m.

Fra gyllebeholder på Nørregårdsvej 1 er der ca. 20 m til vejgrøft. Terrænet er fladt, og hvis der skulle ske udslip af gylle, vil det kunne renses op inden det breder sig til vejgrøften. Der vil også være mulighed for at blokere vejgrøften, så gylle ikke siver til øvrige overfladevandsområder. Beholderen har en beskedent kapacitet på 700 m³, hvoraf halvdelen er under jordniveau.

Det tjekkes om der er plads i gylletanke før der overpumpes. Der kan ikke ske overløb fra fortank.

Maskinstation bruger læssekran, som sikrer, at der ikke sker spild i forbindelse med fyldning af gyllevogn.

Ved overpumpning af gylle fra stald til forbeholder på nr. 4 aktiveres kontakt i staldene. Det tjekkes løbende, om der er plads i de enkelte beholdere. Der sker ingen automatisk overpumpning. Overpumpning fra den lille beholder på Nørregårdsvej 4 til den store beholder varetages af maskinstation og foregår altid under opsyn.

Begge gyllebeholdere på nr. 4 har omfangsdræn, mens beholder på nr. 1 er uden omfangsdræn. Omfangsdræn inspiceres bl.a. i forbindelse med tømning af en beholder.

I beredskabsplanen er der en nærmere instruks for, hvad der skal ske i tilfælde med bl.a. uheld med gylleudslip, olie eller kemikalier.

Vurdering

Skulle der ske udslip af gylle skal der være fokus på, at der ikke sker forurening af vandløb. Det er derfor vigtigt, at beredskabsplanen holdes opdateret, og at der er materialer til rådighed til at foretage afpropning af afløb, etablere opdæmning med, herunder graveredskaber, der kan doze jord op som barriere, så gyllen ikke kan spredes over et større område eller løbe til dræn. Det vurderes, at sandsynligheden for gylleudslip er lille, og afstanden til vandløbene gør i sig selv, at risikoen for forurening er minimal.

På grund af husdyrbrugets beliggenhed vurderes det, at der ikke er fare for menneskers sundhed eller kulturarv eller andet pga. ulykker eller katastrofer på husdyrbruget eller forbundet med husdyrbrugets drift.

3.14 Overvågning

Der forslås ingen særskilte overvågningsordninger.

Vurdering

Da der som beskrevet i de foregående punkter i miljøkonsekvensrapporten ikke vurderes at kunne forekomme væsentlige skadelige virkninger på det omkringliggende miljø, når husdyrbruget indrettes og drives som beskrevet, vurderes der ikke behov for at opstille en egentlig overvågningsordning.

Tønder Kommune kan ved fastsættelse af normale driftsvilkår for husdyrbruget fastholde husdyrbruget på de ansøgte tiltag samt opsætte vilkår for indgreb, såfremt husdyrbruget mod forventning medfører forøgede gener for omgivelserne.

3.15 Andet om befolkningen og menneskers sundhed

Risikoen ved MRSA, antibiotikaresistens eller smitsomme husdyrsygdomme håndteres af generelle veterinærregler i Fødevarestyrelsens regi. Køer kan få Coronavirus, men denne type virus smitter ikke til mennesker.

Vurdering

Det vurderes, at der ikke er nogen særlige forhold på husdyrbruget eller beliggenheden i forhold til naboer der gør, at der i forbindelse med miljøgodkendelsen skal stilles særlige vilkår i forhold til menneskers sundhed.

Det vurderes endvidere, at husdyrbruget med dets beliggenhed i forhold til omgivelserne, ikke kan påvirke befolkningen og menneskers sundhed, heller ikke i forhold til samspil med de øvrige faktorer jf. Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 4 stk. 8 (se punkt 3). Potentielt kunne befolkningen og menneskers sundhed blive påvirket af næringsstoffer eller kemikalier, der siver ned i grundvandet og forurener dette. Med husdyrbrugets indretning og drift vurderes det, at der er meget begrænset risiko for, at dette kan ske.

3.16 Kumulative og grænseoverskridende indvirkninger

Ansøger driver ikke andre husdyrbrug. Der er et andet husdyrbrug med erhvervsmæssigt dyrehold indenfor en afstand af 1000 meter, en mindre kødkvægsbesætning på Koldingvej 20. Der er ikke kumulation i forhold til lugt til naboer eller ammoniakdeposition til natur med denne eller andre ejendomme

Der kan i perioder opleves en form for sæsonvis kumulation i forhold til markarbejde, når der køres gylle ud eller høstes på flere husdyrbrug i omegnen. Det er typisk for landområderne, som er landbrugets "erhvervszone", og er ikke specifikt knyttet til det ansøgte anlæg.

Husdyrbruget på Nørregårdsvej 1 og 4 ligger ca. 24 km fra grænsen til Tyskland. Afstanden er så stor, at der ikke er nogen grænseoverskridende virkninger.

Vurdering

Det vurderes, at der hverken vil være kumulative eller grænseoverskridende virkninger af husdyrbruget på grund af både afstand til naboer, natur og andre husdyrbrug.

Det vurderes, at der ikke er andre eksisterende eller godkendte projekter i området, som husdyrbruget vil kunne kumulere med, som fx biogasanlæg eller godkendte men endnu ikke udvidede eller etablerede nye husdyrbrug eller lignende.

3.17 Alternative løsninger og 0-alternativet

Det ansøgte omhandler hovedsagelig en overgang fra en godkendelse til et bestemt antal dyr og dyretype til et godkendt produktionsareal til kvæg i eksisterende stalde.

Der er søgt om udvidelse af kalvehytteplads i sammenhæng med eksisterende kalvehytteplads samt udnyttelse af en nærliggende mindre fodersilo til kalvestald. Desuden søges der om en ny gyllebeholder, placeret nær de 2 andre gyllebeholdere på Nørregårdsvej 4. Der har ikke været store overvejelser mht. alternative placeringer, da det vurderes, at der er valgt de mest hensigtsmæssige placeringer i forhold til at holde bygningsmassen samlet og sikre en fortsat god logistik på ejendommen.

Såfremt ansøgningen mod forventning ikke godkendes, er 0-alternativet, at husdyrbruget drives videre efter vilkårene fastsat i § 12 miljøgodkendelsen fra 2013.

Nye produktionsarealer er alle med dybstrøelse, der er den staldtype til kvæg, der har den laveste ammoniakemission.

Vurdering

Det vurderes, at de realistiske alternativer til det ansøgte er blevet overvejet, og at det ansøgte er den bedste løsning på den pågældende ejendom.

3.18 Erhvervsmæssig nødvendighed

Ifølge Miljøstyrelsens vejledning til Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen så skal kommunen ved opførelse af ny bebyggelse vurdere, om byggeriet er erhvervsmæssigt nødvendigt for ejendommens drift som landbrugsejendom. Nørregårdsvej 1 og 4 er noteret med landbrugspligt.

Miljøstyrelsen skriver i vejledningen, at det er deres vurdering, at byggeri til brug for husdyrbrug i langt de fleste tilfælde vil være erhvervsmæssigt nødvendigt, bl.a. fordi landmanden som udgangspunkt ikke har interesse i at opføre byggeri, der ikke er nødvendigt for driften af husdyrbruget, men at det er et krav, at der foretages en konkret vurdering af den erhvervsmæssige nødvendighed. I vejledningen står desuden:

”Langt de fleste husdyrbrug vil desuden ligge på landbrugsejendomme. Det vil i sådanne tilfælde sjældent være nødvendigt, at det fremgår eksplicit af afgørelsen, at der er tale om erhvervsmæssigt nødvendigt byggeri. De tilfælde, hvor kommunens vurdering vil kunne have selvstændig betydning, vil formentlig alene være, hvor der er tale om så omfattende byggeri, at det får industrilignende karakter, eller tilfælde hvor der er tale om byggeri til brug for små hobbybrug. Der kan dog også være andre husdyrbrug, i praksis navnlig minkfarme, på ejendomme uden landbrugspligt. Det forhold, at kommunen vurderer, at der ikke er tale om erhvervsmæssigt nødvendigt byggeri for ejendommens drift som landbrugsejendom, betyder ikke i sig selv, at byggeriet ikke kan godkendes eller tillades. F.eks. vil der kunne være behov for at fastsætte yderligere vilkår til varetagelse af landskabshensyn, hvis der er tale om byggeri af industrilignende karakter.”

Vurdering

De ansøgte ændringer med udvidelse af produktionsareal til kalve samt etablering af en ny gyllebeholder, gør ikke at husdyrbruget får industrilignende karakter.

Med en ny miljøgodkendelse til frit at udnytte staldenes produktionsarealer inden for de valgte dyre- og gulvtyper er det nemmere at udnytte det eksisterende staldanlæg optimalt, hvorved husdyrbrugets indtjeningsmuligheder kan optimeres

4. Oplysninger om konsulenten

Ansøgningen er udarbejdet af miljørådgiver Anne Katrine Thomsen, Spiras, der med sin uddannelse som miljøtekniker har arbejdet med landbrugets miljøforhold siden 2001 henholdsvis som sagsbehandler i en kommune og som miljørådgiver i en landboforening.

Samt cand. silv./landskabsforvaltning Britt Bjerre Paulsen, Spiras, som har arbejdet med landbrugets miljøforhold siden 2001, først i det daværende Sønderjyllands Amt, og siden som miljørådgiver i landboforeningen Spiras.

5. Konklusion

Sammenfattende vurderes det, at den ansøgte udvidelse af husdyrbruget på Nørregårdsvej 1 og 4 ikke vil medføre væsentlig direkte eller indirekte påvirkning af det omgivende miljø. Tønder Kommune kan ved fastsættelse af normale driftsvilkår for husdyrbruget fastholde husdyrbruget på de ansøgte tiltag samt opsætte vilkår for indgreb, såfremt husdyrbruget mod forventning medfører forøgede gener for omgivelserne.

6. Referenceliste

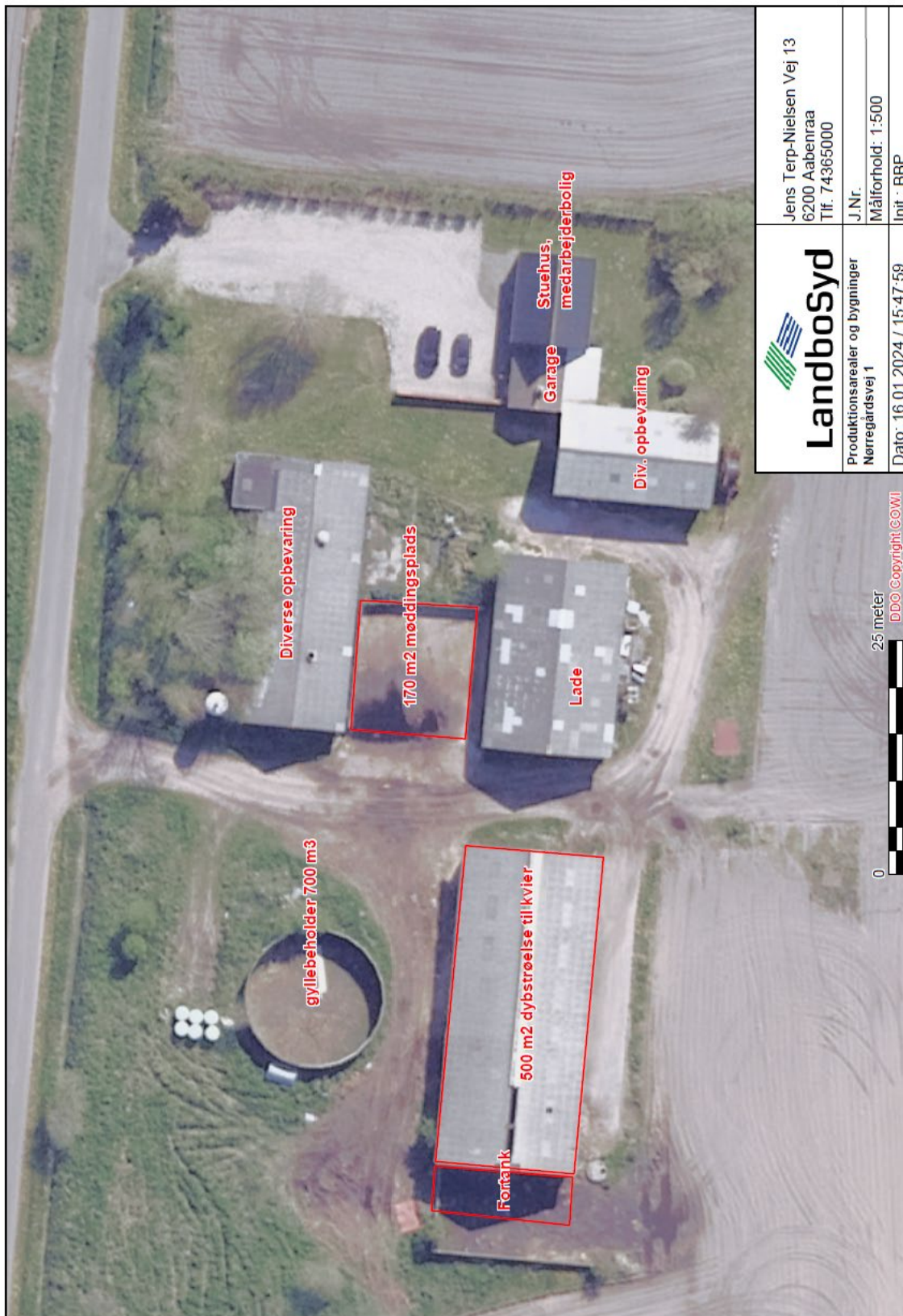
1. Bekendtgørelse af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. LBK nr 520 af 01/05/2019
2. Bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug BEK nr 1261 af 26/04/2023
3. <https://kort.plandata.dk/spatialmap>
4. Bekendtgørelse af lov om naturbeskyttelse LBK nr 240 af 04/10/2022
5. http://dce.au.dk/fileadmin/dce.au.dk/Udgivelser/Notater_2018/Opdatering_empirisk_baserede_taale-graenser.pdf
6. Danmarks Miljøundersøgelser Aarhus Universitet Faglig rapport fra DMU nr. 635, 2007 Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV <https://www2.dmu.dk/pub/fr635.pdf>
7. AARHUS UNIVERSITET DCE – NATIONALT CENTER FOR MILJØ OG ENERGI Videnskabelig rapport nr. 50 fra 2013 Overvågning af arter 2004-2011 <https://www.dmu.dk/Pub/rSR50.pdf>
8. <https://kort.toender.dk/spatialmap>

7. Bilag

Bilag 1: Situationsplaner samt produktionsarealer

Bilag 2: Afløbsplaner

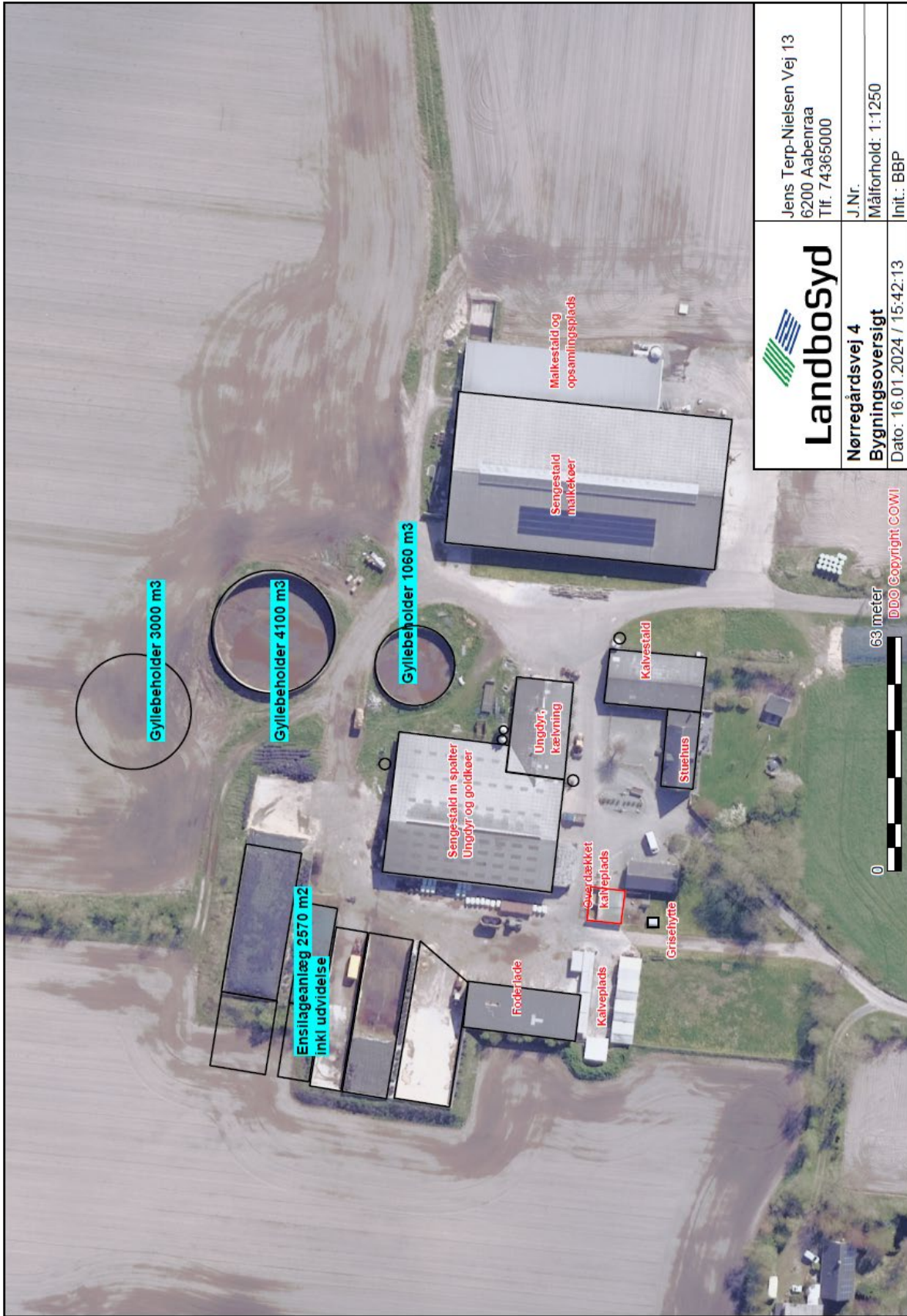
Bilag 1: Situations plan samt produktionsareal Nørregårdsvej 1

 Landbosyd Produktionsarealer og bygninger Nørregårdsvej 1	Jens Terp-Nielsen Vej 13 6200 Aabenraa Tlf. 74365000
	J.Nr. Målforhold: 1:500 Init.: BBP
Dato: 16.01.2024 / 15:47:59	

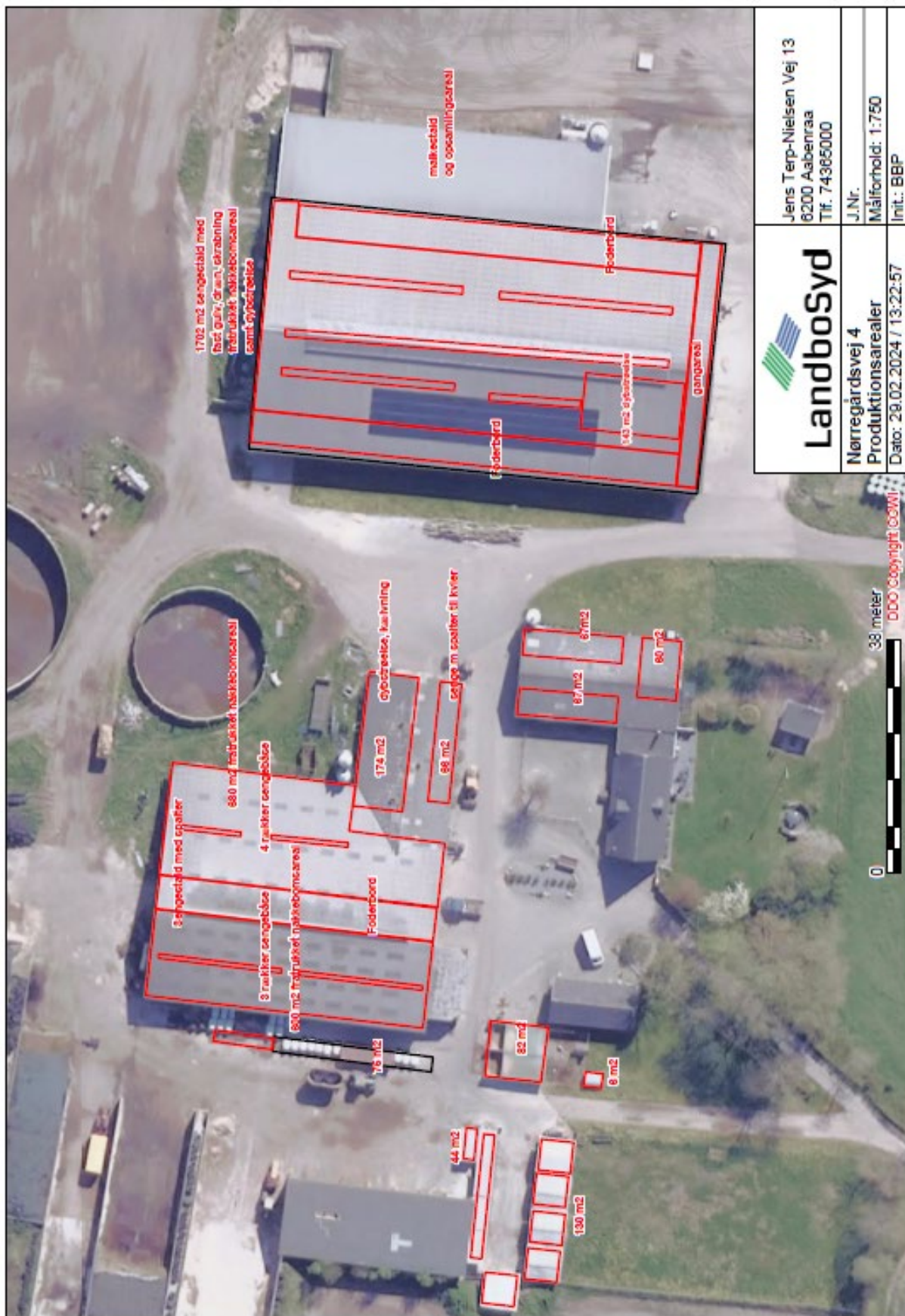

Bilag 1: Situationsplan Nørregårdsvej 4

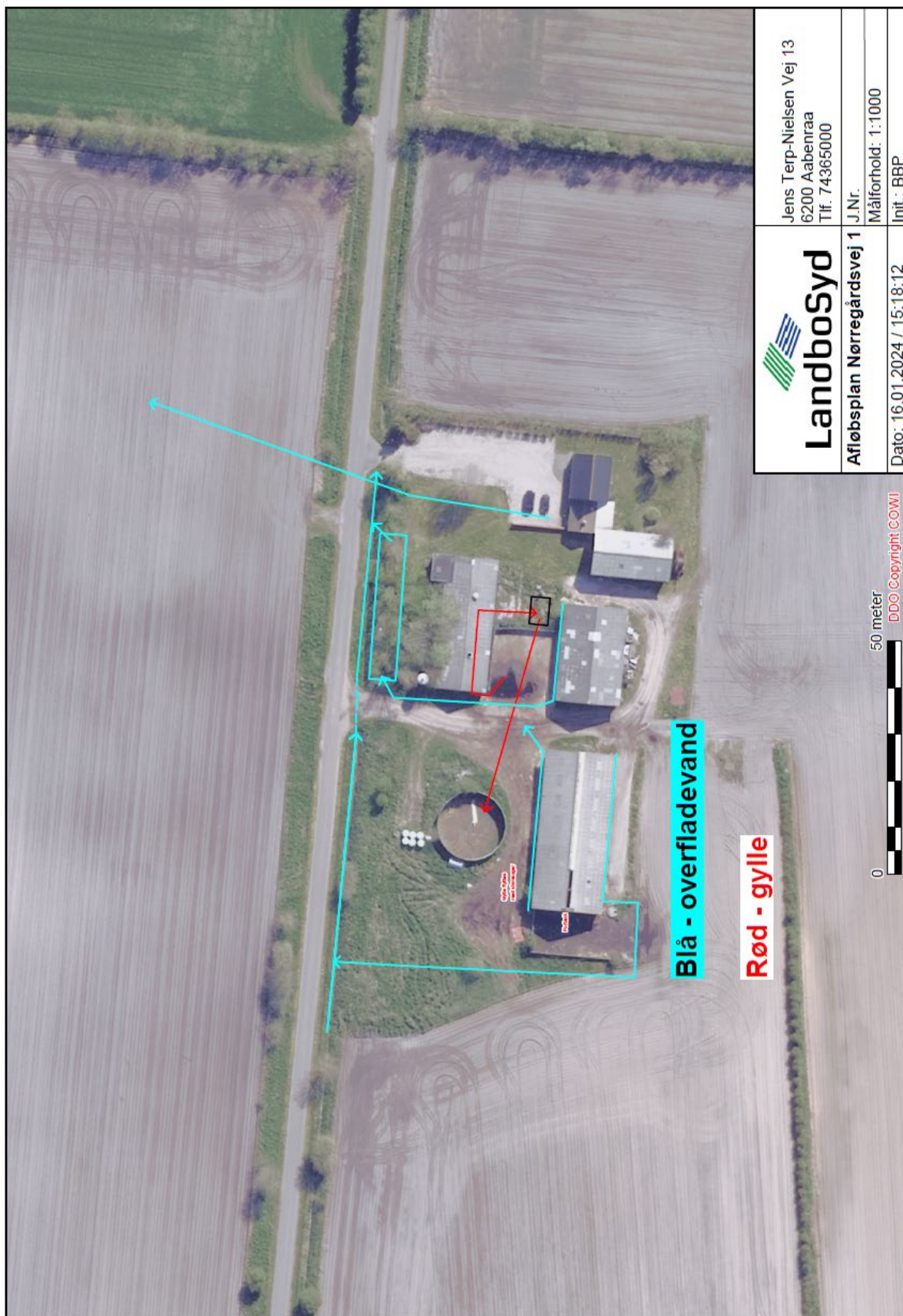
 LandboSyd	Jens Terp-Nielsen Vej 13 6200 Aabenraa Tlf: 74365000
	J.Nr. Målforhold: 1:1250 Init.: BBP
Nørregårdsvej 4 Bygningsoversigt	Dato: 16.01.2024 / 15:42:13

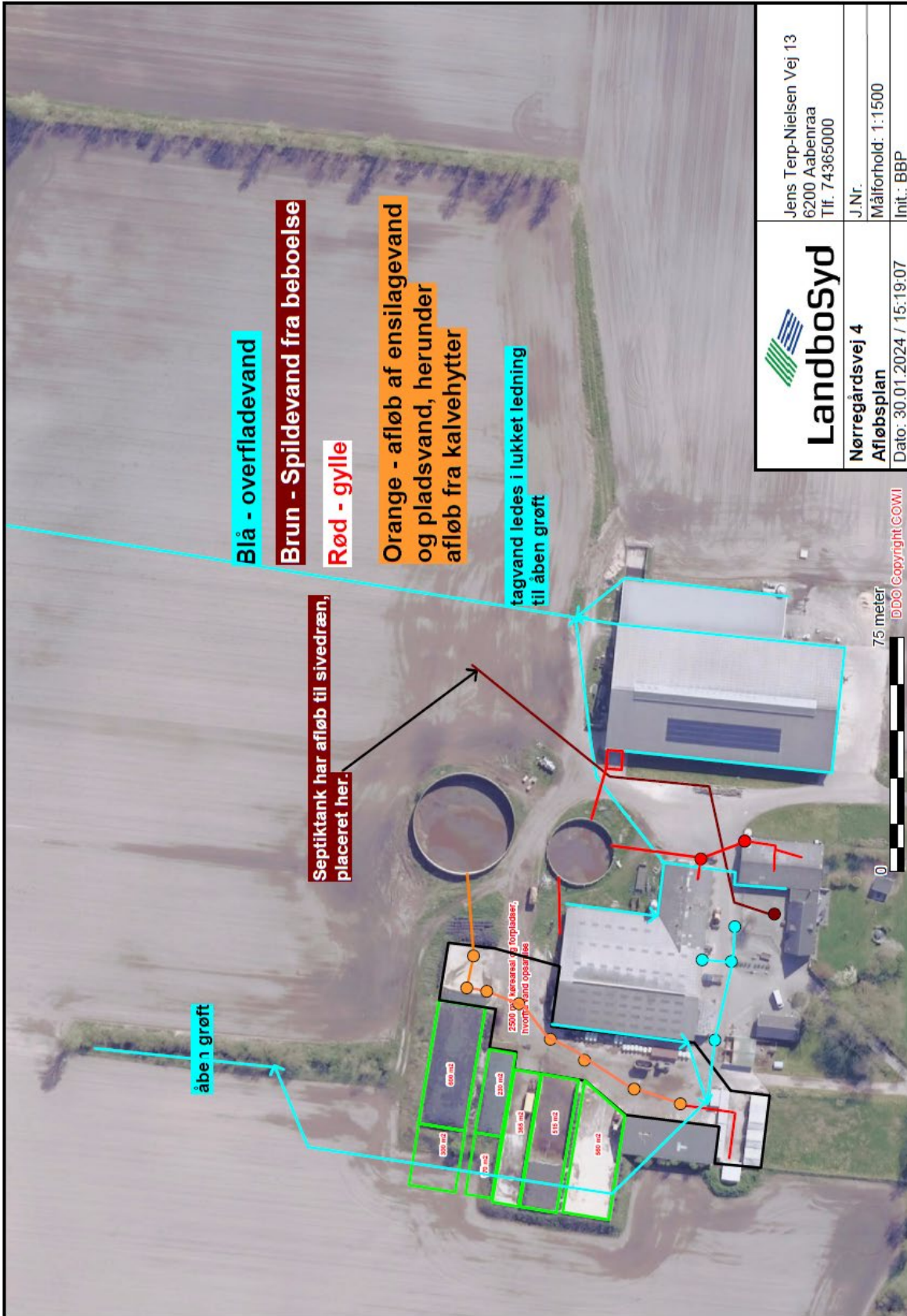
Bilag 1: Produktionsarealer Nørregårdsvej 4

 LandboSyd	Jens Terp-Nielsen Vej 13 6200 Aabenraa Tlf. 74365000
	J.Nr. Målforsold: 1:750 Init.: BBP
Nørregårdsvej 4 Produktionsarealer	Dato: 28.02.2024 / 13:22:57

 Landbosyd	Jens Terp-Nielsen Vej 13 6200 Aabenraa Tlf. 74365000	
	J.Nr.	Målforhold: 1:1500
Nørregårdsvej 4	Dato: 30.01.2024 / 15:19:07	
Afløbsplan	Init.: BBP	